

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
GLAVNI STOŽER OS RH**

**OPĆE PRAVILO
O VOJNOM ODLUČIVANJU U OS RH**

- *travanj 1999.* -

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
GLAVNI STOŽER OS RH

**VOJNA TAJNA
POVJERLJIVO**

Klasa: Pov. 032-01/99-01/01

Ur.broj: 512-06G7-18-99-5

Zagreb, 19. travnja 1999. godine

Na temelju Uputa o izdavačkoj djelatnosti u OS RH (MORH, ur. br. 512-01-04-325 od 31. siječnja 1994.) Glava IX. točka 17, za uporabu u OS RH kao privremeni materijal

ODOBRAVAM

OPĆE PRAVILO O VOJNOM ODLUČIVANJU U OS RH.

**NAČELNIK GS OS RH
viceadmiral**

Davor Domazet-Lošo

S A D R Ź A J

1. DIO

VOJNO ODLUČIVANJE:

- Razine vojnog odlučivanja
- Metode i koraci vojnog odlučivanja

PROCES DONOŠENJA ODLUKE POTPUNOM METODOM (7 KORAKA)

- 1. korak: – Prijam i razumjevanje zadaće
- 2. korak: – Raščlamba zadaće
- 3. korak: – Razvoj inačica djelovanja
- 4. korak: – Raščlamba inačica djelovanja
- 5. korak: – Usporedba inačica djelovanja
- 6. korak: – Odobrenje inačice djelovanja (donošenje odluke)
- 7. korak: – Izrada i izdavanje zapovijedi

2. DIO

PROCES DONOŠENJA ODLUKE SKRAĆENOM METODOM (7 KORAKA)

- Uvodne napomene
- Provedba procesa
- 1. korak: – Prijam i razumjevanje zadaće
- 2. korak: – Raščlamba zadaće
- 3. korak: – Razvoj inačica djelovanja
- 4. korak: – Raščlamba inačica djelovanja
- 5. korak: – Usporedba inačica djelovanja
- 6. korak: – Odobrenje inačice djelovanja (donošenje odluke)
- 7. korak: – Izrada i izdavanje zapovijedi

3. DIO

POSTUPAK VOĐENJA POSTROJBI (satnija–vod) (5 KORAKA)

- Postupak vođenja postrojbi (satnije–voda) - shematski prikaz
 - Uvodne napomene
 - Prosudba situacije:
 1. korak: – Raščlamba zadaće
 2. korak: – Raščlamba situacije i razvoj inačica djelovanja
 3. korak: – Raščlamba inačica djelovanja (ratna igra)
 4. korak: – Usporedba inačica djelovanja
 5. korak: – Donošenje odluke

4. DIO

PROBE KAO POSTUPAK ILI PROCES UVJEŽBAVANJA ODREĐENE AKTIVNOSTI ZA ZADAĆU

1. Slanje izvješća potvrde
2. Prijam izvješća potvrde
3. Višerodna proba
4. Proba potpore
5. Proba standardnih operativnih postupaka
6. Tehnike proba
7. Odgovornosti za probe
8. Probe uporabom simulacija – Simulacijska vježba - PRVA BITKA

5. DIO

IZVJEŠĆIVANJE (SASTACI) U PROCESU DONOŠENJA ODLUKE

1. Izvješćivanje po raščlambi zadaće
2. Sastanak po odabiru inačice djelovanja
3. Izvješćivanje o operativnom planu ili zapovijedi

6. DIO

VRSTE I SADRŽAJ OPERATIVNIH ZAPOVIJEDI

- Pripremna zapovijed
- Zapovijed za kretanje
- Zapovijed za borbeno djelovanje
- Dopunska zapovijed
- Izvadak iz zapovijedi
- Oblik i sadržaj zapovijedi za borbeno djelovanje (satnija - vod)
- Primjer sadržaja zapovijedi za borbeno djelovanje (vježbovna inačica)

U V O D

Opće pravilo o vojnom odlučivanju u OS RH temelji se na ustrojbenim promjenama u strukturi zapovjedništava i stožera OS RH.

Njegov cilj je prikaz procesa i metodologije donošenja vojne odluke kroz **sedam koraka** nakon prijema zadaće od nadređenog zapovjedništva, a sukladno suvremenoj metodologiji rada na istom procesu u oružanim snagama zapadnih zemalja.

Sadržaj pravila proizilazi iz zaključaka s MPV "Vizija - 99" održane u I. ZP OS RH Karlovac.

Pravilo je moguće prilagođavati razini zapovjedništva, te vrsti zadaće, a ono omogućava i potiče pronalaženje najboljih rješenja u procesu odlučivanja. Svrha je, sustav odlučivanja učiniti operativnim, a za to je pored ostaloga, važno imati pripremljeno i osposobljeno zapovjedništvo (stožer) koji poznaje i razumije proces vojnog odlučivanja.

Ovaj sustav vojnog odlučivanja podrazumijeva izradu više inačica djelovanja, a odabire se ona kojom će se uspješno izvršiti zadaća.

Poštujući metodologiju rada navedenu u ovom PRAVILU doprinijet će se kvalitetnijem radu i odlučivanju zapovjednika i stožera.

Temeljni smisao kvalitetnog odlučivanja je podizanje spremnosti OS RH. Zbog toga je opće pravilo namijenjeno zapovjedništvima i stožerima OS RH, te HVU i Zapovjedništvu za obuku. Pravilom se osigurava jedinstven sustav osposobljavanja pojedinca i stožera za rad u miru i ratu.

Ovim pravilom se ne zatvara nadogradnja procesa, već potiče daljni razvoj istog. Nakon jedne godine primjene i uporabe ovog Pravila potrebno je dostaviti prijedloge, zapažanja i mišljenja u cilju nadogradnje i poboljšanja procesa vojnog odlučivanja u OSRH.

1. DIO

VOJNO ODLUČIVANJE

Razine vojnog odlučivanja:

U OS RH utvrđene su slijedeće **razine vojnog odlučivanja:**

- 1. Glavni stožer OS RH**
- 2. Zapovjedništva Zbornih područja, HRM, HRZ i Zapovjedništvo za obuku,**
- 3. Zapovjedništva brigada**
- 4. Zapovjedništva bojni, te**
- 5. Postupci vođenja u satniji–vodu.**

Na svim navedenim razinama odlučivanja, cilj je isti. Utvrđenim procesom i brojem koraka, temeljem smjernica ili zapovjedi od nadređenog, te prosudbom doći do odluke, kojom se postrojbama određuje zadaća.

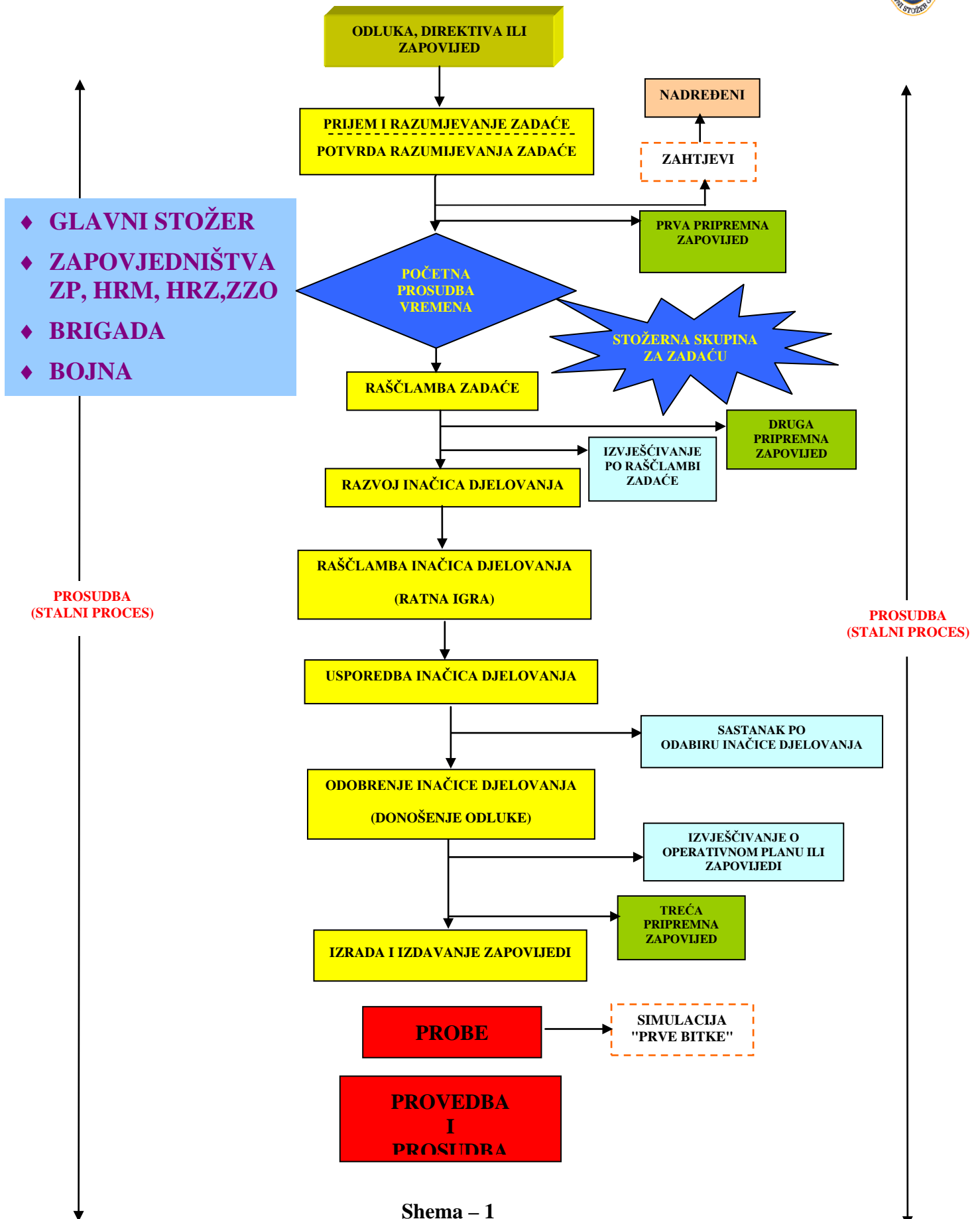
Postupak vojnog odlučivanja na svakoj od navedenih razina je u okviru sedam koraka (na razini vođenja satnija–vod 5 koraka), ali se razlikuju po slijedećem:

- načinu prijema smjernica ili zadaće
- unutarnjoj organizaciji stožera u procesu vojnog odlučivanja i broju sudionika
- vremenu odlučivanja i izabranoj metodi, te
- načinu prenošenja odluke na podređene.

Svaka od navedenih razina vojnog odlučivanja mora izgraditi svoj standard odlučivanja koji odgovara razini. To se osobito ogleda kroz unutarnje upute o organizaciji, radu i djelovanju u uvjetima donošenja odluke, obliku i sadržaju planova, zapovijedi, skica, zemljovida, tabelarnih pregleda, izvješća, obavjesti i drugo.

Pored standarda, svaka razina vojnog odlučivanja utvrđuje i razvija informatičku potporu procesa odlučivanja koja će ubrzati rad i učiniti ga kvalitetnijim.

Vrijednost utvrđenih standarda dolazi do punog izražaja samo uz informatičku potporu, bez koje oni nemaju punog smisla.

Shema – 1

Metode i koraci u vojnom odlučivanju:

Vojno odlučivanje je djelatnost vođenja i zapovjedanja. Zapovjednik sa stožerom odlučuje kako i što poduzeti nakon primljene zadaće od nadređenog.

Pojedinosti u postupku vojnog odlučivanja mogu biti osobni izbor zapovjednika, ali se ovim Pravilom utvrđuje jedinstven okvir i proces odlučivanja koji predstavlja HRVATSKI MODEL koji se primjenjuje u OS RH.

Za zapovjednike je važno, da li je njegov stožer uvježban i osposobljen u prosuđivanju, odlučivanju i planiranju u mirnodopskim uvjetima, te koliki je i kakav stupanj njihove prilagodljivosti ratnim uvjetima.

To je razlog zbog kojeg se od zapovjednika i stožera zahtjeva sposobnost prosuđivanja, donošenja odluke i planiranja u svim uvjetima djelovanja.

Prosuđivanje, odlučivanje i planiranje se u stožeru mora obaviti pravovremeno, uzimajući u obzir da to isto moraju uraditi i podređeni.

Odluka mora biti rezultat cijelovite i temeljite raščlambe zapovjednika i stožera, dobivene zadaće, njenog razumjevanja, te razvoja, raščlambe i usporedbe inačica djelovanja.

Postupan i sustavan pristup u procesu vojnog odlučivanja pomaže u rješavanju problema, te dolasku do jasne, objektivne i provedive odluke.

U OS RH utvrđene su dvije mogućnosti u procesu donošenja vojne odluke, a to su:

- **Vojno odlučivanje potpunom metodom i**
- **Vojno odlučivanje skraćenom metodom.**

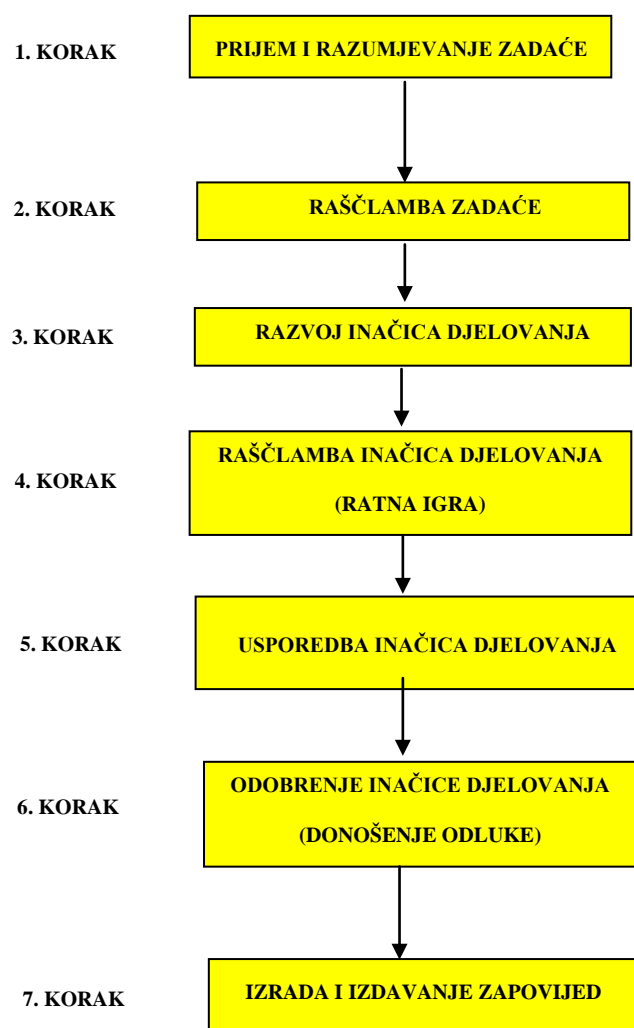
Temeljni čimbenik koji uvjetuje zapovjednikovo opredjeljenje za jednu od metoda jeste VRIJEME.

Potpuna metoda omogućava provedbu cijelovitog procesa vojnog odlučivanja s najvećim brojem pojedinosti.

Skraćena metoda obuhvaća iste postupke kao i potpuna metoda, ali s manje pojedinosti i u kraćem vremenu.

U obe navedene metode proces donošenja odluke prati se i provodi kroz **sedam koraka** (Shema – 2).

PROCES VOJNOG ODLUČIVANJA (7 KORAKA)

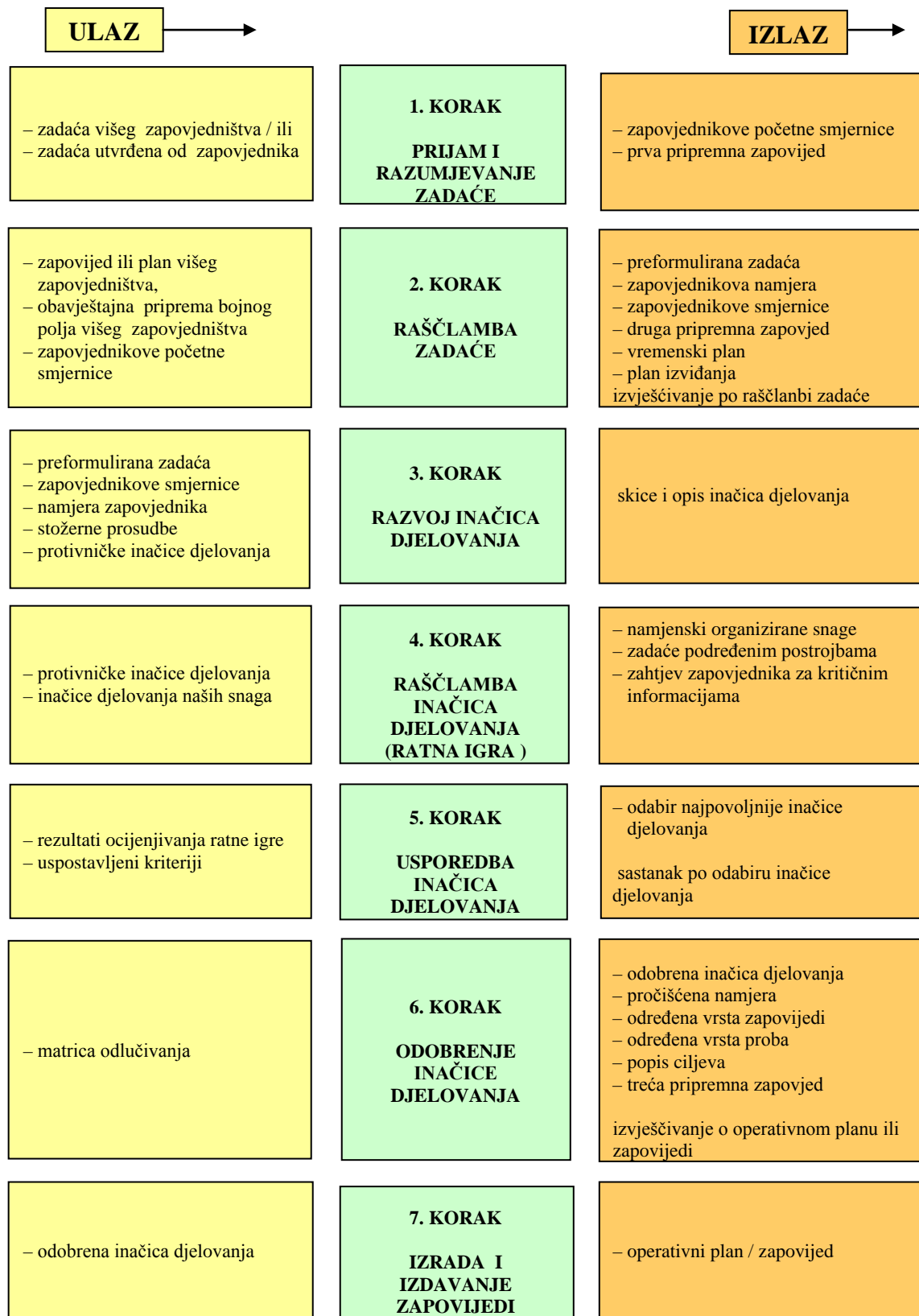
Shema – 2

PROCES DONOŠENJA ODLUKE POTPUNOM METODOM (7 KORAKA)

PROCES VOJNOG ODLUČIVANJA (ulazni i izlazni elementi)

Shema - 3

1. KORAK

PRIJAM I RAZUMJEVANJE ZADAĆE

Nadređeni zapovjednik odlučuje o vremenu, mjestu, načinu i uvjetima u kojima će podređenom uručiti zadaću (odluku, direktivu, zapovijed).

Prijamom zadaće počinje prvi korak u procesu vojnog odlučivanja, i prva aktivnost stožera koji se mora pripremiti za predstojeći proces vojnog odlučivanja (planiranja).

Određuju se časnici stožera koji su uključeni u proces vojnog odlučivanja, mjesto i vrijeme početka rada. Treba koristiti **mogućnost umnožavanja** zapovijedi ili dijelova iste, kako bi se postigla istodobnost procesa u cijelom stožeru, a samim time, znatno skratilo vrijeme do donošenja Odluke.

1.2. Čitanjem i razumjevanjem zadaće zapovjednik i stožerni časnici dolaze do slijedećih spoznaja o:

- Okolnostima u kojima se provodi zadaća (ili rješava problem)
- Cilju djelovanja
- Zamisli nadređenog zapovjednika
- Zadaći postrojbe
- Utjecaju susjeda
- Vrsti i obimu potpore nadređenoga
- Ograničenjima
- Veličini i sadržaju postupaka koje je važno odmah poduzeti.

1.3. Nakon shvaćanja i razumjevanja zadaće, zapovjednik **potvrđuje razumijevanje zadaće** nadređenom zapovjedniku i to kroz slijedeće:

- Zadaća postrojbe
- Cilj djelovanja
- Mjesto i ulogu postrojbe u borbenom rasporedu nadređenog
- Zamisao djelovanja nadređenog
- Ograničenja
- Eventualni zahtjevi prema nadređenom.

U slučaju da zapovjednik nije u cijelini ili dijelomično razumio zadaću, traži od nadređenog dodatne informacije.

1.4. S čitanjem i razumjevanjem zadaće, odjel G-3/S-3 žurno priprema **početnu prosudbu vremena**, istu predlaže zapovjedniku koji je prihvaća ili mjenja.

Početna prosudba vremena podrazumijeva:

- Ukupno raspoloživo vrijeme od prijema do izvršenja zadaće (iskazano kao dnevno i noćno)
- Vrijeme potrebno za planiranje u zapovjedništvu postrojbe (načelno 1/3 ili manje)
- Vrijeme potrebno za planiranje u podređenim postrojbama (načelno 2/3 ili više).

Raspodjela vremena vrši se tako da se osigura dovoljno vremena za rad podređenih uzimajući u obzir iskustvo i uvježbanost u procesu vojnog odlučivanja, te vrijeme za **provedbu proba**.

Raspodjelom vremena zapovjednik zaključuje da li će proces vojnog odlučivanja provesti **POTPUNOM METODOM** u koju se obvezatno uključuju stožerni časnici G-1/S-1, G-2/S-2, G-3/S-3, G-4/S-4, G-6, načelnik odjela za odnose s javnošću i informiranje, i prvi dočasnik (**kolegij zapovjednika**), ili **SKRAĆENOM METODOM** sa smanjenim brojem stožernih časnika (G-2/S-2, G-3/S-3, G-4/S-4). Sastav tima za proces vojnog odlučivanja određuje zapovjednik sukladno vrsti zadaće, obimu, vremenu i metodi rada.

Rezultat razumjevanja zadaće je:

A) Zapovjednikove početne smjernice koje obuhvaćaju:

- Metod rada/proces i sadržaj,
- Početni raspored vremena
- Odabir časnika izvan sastava stožera (dopunski dio stožera)
- Zahtjevi prema nadređenom zapovjedniku
- Ostalo po potrebi.

B) Priprema i izdavanje prve pripremne zapovjedi podređenim koja načelno sadrži:

- situaciju
- vrstu djelovanja
- područje djelovanja
- vrijeme početka (rok spremnosti)
- ostale informacije

Važnost prve pripremne zapovjedi je u tome što ona mora omogućiti postupanje i paralelan rad na procesu vojnog odlučivanja na nižim razinama.

Paralelan rad se temelji na pripremnim zapovjedima, ali i na razmjeni važnih informacija do kojih se dolazi tijekom procesa odlučivanja na višoj razini.

Broj pripremnih zapovijedi nije ograničen, već se istina nastoji pravodobno dostaviti što više potrebitih informacija koje će ubrzati odlučivanje i povećati vrijeme za provedbu zadaće. Načelno tijekom odlučivanja potpunom metodom ne bi se smijelo uputiti manje od tri pripremne zapovijedi.

*** Ostale aktivnosti stožera za brzo i kvalitetno donošenje odluke:**

- Priprema shematskih prikaza ustroja i rasporeda vlastitih snaga i protivnika
- Tablični prikaz omjera u ljudstvu i naoružanju
- Tablični prikaz popunjenosti vlastitih i pridodatih postrojbi
- Pregled transportnih sredstava i mogućnosti transporta
- Stanje streljiva, minsko eksplozivnih sredstava i pogonskog goriva.

Opaska:Sve prikazati na "zemljovidu obostranog rasporeda " koji je stalno na uvidu zapovjedniku i stožeru.

2. KORAK

RAŠČLAMBA ZADAĆE

Ovaj korak je značajna aktivnost zapovjednika i stožera kojom se rasčlanjuje zadaća i prosuđuje stanje i situacija. Raščlamba zadaće omogućuje sagledavanje važnih pojedinosti iz zadaće i područja budućeg djelovanja, a prosudbom stanja i situacije stiče se uvid u mogućnosti provedbe zadaće.

Provedba koraka obuhvata jedanaest podkoraka i izvješćivanje po raščlambi zadaće:

2.1.– Raščlamba zapovjedi nadređenog radi njenog potpunog razumjevanja sadrži:

- Zamisao nadređenog,
- Zadaće, ograničenja, zahtjeve, sredstva, snage i mogućnosti,
- Vremena
- Zadaće susjednih postrojbi, koordinacije i suradnje
- Dodjeljeno područje djelovanja i područje interesa,
- Kritične informacije.

2.2.– Obavještajna priprema bojišta:

Nadređeno zapovjedništvo obvezatno je podređenom dostavljati pravodobno i ažurno sve raspoložive obavještajne podatke od osobite važnosti za provedbu zadaće, kako bi se skratilo vrijeme pripreme, i omogućilo usporedno planiranje.

Obavještajna priprema bojišta raščlanjuje se kroz:

- Definiranje područja djelovanja i okružja bojnog polja,
- Područja interesa,
- Osobine zemljišta (reljef, vode, pošumljenost, prometnice, naseljenost itd.) i mogućnosti uporabe snag i sredstava,
- Meteo situacija,
- Prosudba protivnika (raspored, sastav, mogućnosti, sposobnosti, slabe točke i osetljivost.),
- Cilj obavještajne djelatnosti, prioriteta, način prikupljanja obavještajnih podataka, u kojem vremenu i zadaća izvidničkih postrojbi,
- Razvoj i odabir moguće inačice djelovanja protivnika.

2.3.– Zadaće nadređenog zapovjednika, iskazane kroz izričite i podrazumijevajuće, te najvažniju zadaću, a definirane u zapovijedi ili njenim priložima bitne su za izradu popisa značajnih zadaća koje izrađuje stožer, a odobrava zapovjednik.

- ◆ **Izričite zadaće** su zadaće iskazane u zapovijedi ili u osobnom kontaktu od strane nadređenog zapovjednika, a konkretno opisuju aktivnost unutar opće zadaće.
- ◆ **Podrazumijevajuće zadaće** nisu izričito iskazane ali su važne kako bi se provela opća zadaća. One su nametnute općom zadaćom, situacijom ili okolnostima. Rutinske zadaće koje se moraju izvršiti, nisu podrazumijevajuće zadaće.

Npr.: Osiguranje boka svoje postrojbe ili čišćenje prostora odgovornosti od snaga protivnika su podrazumijevajuće zadaće, ukoliko nisu izrijekom postavljene u zapovijedi.

- ◆ **Najvažnija zadaća** je zadaća koja je temeljni nositelj provedbe opće zadaće, a sve ostale zadaće je podupiru.

2.4.– **Prosudba vlastitih snaga i sredstava**, podrazumijeva:

- ◆ Trenutno stanje snaga i sredstava, te ograničenja kod podređenih i pridodatih postrojbi.
- ◆ Povezanost izričitih i podrazumijevajućih zadaća sa stanjem i mogućnostima postrojbi.
- ◆ Raspored snaga
- ◆ Mogućnosti manevra

Pri prosudbi važno je zaključiti kako sa stanjem snaga i sredstava izvršiti dobivenu zadaću, što u svezi s tim nedostaje, od koga, kako i kada to tražiti. Sve je potrebno prosuditi kroz: a) činjenice, b) pretpostavke i c) zaključke.

2.5.– **Ograničenja**

Nadređeni zapovjednik podređenima, u zadaći postavlja ograničenja za određeni vremenski period ili za svo vrijeme izvršenja zadaće.

To može biti, **zabrana** (na primjer: ne izviđati u području djelovanja u određenom vremenu) ili **obveza** (na primjer: imati jednu satniju u pričuvi).

Zapovjednik i stožer moraju prepoznati sva ograničenja koja proizlaze iz zadaće.

2.6.– **Raščlamba kritičnih čimbenika i pretpostavki:**

Stožer vrši raščlambu kritičnih čimbenika i pretpostavki koje se povezuju sa zadaćom.

Kritični – poznati čimbenici koji proizlaze iz zadaće mogu biti:

- opća situacija
- raspored vlastitih snaga
- raspored snaga protivnika
- raspoložive vlastite i pridodane snage
- spremnost, obučenost i uvježbanost postrojbi
- borbena iskustva

Pretpostavke mogu biti:

- Primljene od nadređenog
- Prosuđene temeljem vlastitog iskustva, a iskazane kroz:
 - Očekivane situacije na koje zapovjednik i stožer ne mogu utjecati, a bitne su za odluku
 - Očekivane situacije koje bi mogle onemogućiti provedbu odluke.

Najbolje je ako se proces odlučivanja može nastaviti bez ovakvih pretpostavki, odnosno kada su one nepotrebne.

2.7.– Raščlamba i prosudba rizika:

Tijekom raščlamba zadaće mogu se promatrati dvije vrste rizika:

- ◆ **Taktički rizik**, – povezuje se s nazočnošću protivnika na bojišnici koji može poduzeti djelovanje u području zadaće.
- ◆ **Rizik moguće opasnosti po vlastite postrojbe**. Koji nije uvjetovan djelovanjem protivnika

U prosudbi rizika bitno je:

- prepoznavanje i prosuđivanje mogućih opasnosti
- poduzimanje mjera kojima spriječiti nastanak opasnosti
- povećan nadzor.

2.8.– Zahtjevi zapovjednika za kritičnim informacijama.

Broj ovakvih zahtjeva treba ograničiti na najvažnije od kojih ovisi kvalitetna i pravodobna odluka, odnosno kojim bi se povećalo razumjevanje zadaće.

O tome koje su informacije kritične odlučuje zapovjednik, a one najčešće proizlaze iz:

- zadaće
- namjere nadređenog i
- podataka koje priprema stožer.

2.9.– Određivanje početnog plana izviđanja:

Temeljem raščlamba zadaće i prosudbe stanja i situacije uočavaju se praznine i nedostaci u obavještajnim podacima, pa se u svezi s tim može načelno provesti početno izviđanje. Za provedbu početnog izviđanja obvezatno se izrađuje Plan izviđanja koji načelno sadrži:

- područje izviđanja
- stanje
- snage za izviđanje
- cilj izviđanja
- prioriteti
- vrijeme polaska (vrijeme prijelaza crte dodira)
- područja interesa
- smjerovi kretanja
- potpora.

2.10.– Raščlamba raspoloživog vremena.

Vrijeme se rasčlanjuje kako bi se utvrdilo koliko ga je na raspolaganju za raščlambu, odlučivanje, planiranje, pripremu, probe i nadzor.

Kod planiranja uporabe raspoloživog vremena primjenjuje se **obrnuto planiranje** (planiranje počinje od zadnje aktivnosti ka početnoj, unatrag).

Nakon raščlamba raspoloživog vremena izrađuje se **vremenski plan rada**, koji izrađuje NS i G-3/S-3, iznosi G-3/S-3, a odobrava zapovjednik.

Vremenski plan rada obvezatno mora sadržavati: **VRIJEME, ZADAĆU i ODGOVORNOST**, mora biti ovjeren (NS) i odobren (zapovjednik).

2.11.– Izrada preformulirane zadaće (zapovjednikova namjera):

Zapovjednik temeljem raščlambe zadaće i prosudbe situacije i stanja, te najvažnijeg zadatka definira zadaću postrojbe sa redoslijedom: **tko, što, kada, gdje, zašto.**

Načelnik stožera ili G-3/S-3 pišu preformuliranu zadaću i s njom upoznaju stožer.

Preformulirana zadaća sadrži:

- Zadaću postrojbe (tko),
- Oblik djelovanja (napad, obrana)(što),
- Vrijeme djelovanje (kada),
- Područje i cilj djelovanja (gdje),
- Svrha i cilj provedbe zadaće (zašto).

IZVJEŠČIVANJE PO RAŠČLAMBI ZADAĆE

Izvjeshčivanje se organizira nakon provedene raščlambe zadaće s težištem na formuliranim zaključcima. Ono pomaže zapovjedniku i stožeru u razvoj zajedničke vizije o budućim djelovanjima.

Na izvješčivanju su nazočni članovi stožera po odluci zapovjednika, a provodi se po pitanjima navedenim u dijelu o izvješčivanju u procesu donošenja odluke (5. dio).

PO ZAVRŠENOM IZVJEŠČIVANJU ZAPOVJEDNIK VRŠI:

A) Odobrenje preformulirane zadaće.

Jednom odobrena preformulirana zadaća postaje zadaća postrojbe.

B) Iznošenje svoje namjere:

To je jasan i sažet iskaz o tome što se mora izvršiti za uspjeh zadaće.

Zamisao se izražava u četiri do pet rečenica i mora biti razumljiva podređenima.

Zapovjednikova namjera ne uključuje način kojim će postrojbe preći iz stanja u kojem se nalaze u stanje djelovanja.

C) Zapovjednikove smjernice:

Nakon što zapovjednik odobri preformuliranu zadaću i iznese svoju namjeru, on daje stožeru dodatne smjernice, kako bi se stožer usmjerio na aktivnosti planiranja borbene zadaće.

Ove smjernice su bitne za razvoj i raščlambu inačica djelovanja.

Broj i detalji u smjernicama ovise o vremenu, što su smjernice detaljnije stožer može brže i lakše napraviti PLAN.

Ako zapovjednik utvrdi jedno ili više gravitirajućih središta (stožernih točaka) on to priopćava stožeru. Takve točke mogu biti mjesta na zemljištu, vremenski trenutci, oblik manevra ili događaji.

Zapovjednikove smjernice mogu sadržavati:

- Zahtjevi za kritičnim informacijama
- Smjernice za izviđanjem
- Smjernice povezane s rizikom
- Smjernice za obmanjivanje
- Smjernice za povećanje pokretljivosti (protupokretljivosti)
- Sigurnosne mjere
- Prioriteti u borbenoj ili logističkoj potpori
- Vrsta zapovjedi koju treba izdati
- Vrsta PROBA koje će se provesti.

2.12. Druga pripremna zapovijed.

Priprema se i izdaje nakon što zapovjednik iznese svoje smjernice.

Sadržaj druge pripremne zapovijedi:

- Dopuna situacije (ako ima promjena ili novih saznanja),
- Preformulirana zadaća,
- Smjernice u svezi rizika,
- Izviđanje (ako ima potrebe za istim),
- Sigurnosne mjere,
- Smjernice za obmanjivanje,
- Smjernice za pokretljivost (protupokretljivost),
- Smjernice za prikupljanje kritičnih informacija

3. KORAK

RAZVOJ INAČICA DJELOVANJA

Razvoj inačica djelovanja je proces izrade i odabira optimalnog načina djelovanja za izvršenje postavljene zadaće. U procesu pripreme razvoja inačica djelovanja uključen je cjelokupni stožer, a za izradu inačica djelovanja NS ili načelnik G-3/S-3 određuju najmanje tri časnika koji će biti nositelji organizacije rada i ustrojavanja skupine za izradu pojedine inačice djelovanja. Zapovjednik neposredno sudjeluje u radu stožera dajući smjernice za razvoj inačica djelovanja i rješavajući bitne probleme koji se pojavljuju za vrijeme procesa.

Podkoraci u razvoju inačica djelovanja

U procesu razvoja inačica djelovanja ima pet podkoraka i to:

1. Raščlamba relativne borbene moći,
2. Početni raspored snaga,
3. Razvijanje sheme manevra,
4. Određivanje zapovjedništava,
5. Oblikovanje inačica djelovanja (shema i opis).

3.1. Raščlamba relativne borbene moći

Raščlambom relativne borbene moći, određivanjem i uspoređivanjem prednosti i nedostataka stiže se uvid u:

- vlastite mogućnosti za izvršenje zadaće
- mogući način djelovanja naših snaga i protivnika
- osjetljivost protivnika (kako i gdje)
- uporaba postojećih resursa
- dodatni resursi za izvršenje zadaće.

Na višim ustrojbenim razinama obično se radi globalna prosudba omjera snaga dvije razine ispod dok se na razini brigada i bojni detaljnije razmatra broj ljudi i naoružanja obje strane.

Omjer snaga je samo jedan element koji pomaže raščlambu relativne borbene moći.

Omjerom snaga se pokazuju kvantitativne, a ne kvalitativne vrijednosti koje mogu biti bitan pokazatelj relativne borbene moći.

U raščlambi relativne borbene moći za vlastite i protivničke snage kao kvalitativan element mogu se promatrati:

- manevar
- vatrena moć
- zaštita
- vođenje, zapovjedanje i veza

Za ovu raščlambu se može koristiti slijedeća tabela:

		VLASTITE SNAGE	PROTIVNIČKE SNAGE	OPCIJE/ MOGUĆNOSTI	ZAKLJUČAK
MANEVAR	+				
	-				
VATRENA MOĆ	+				
	-				
ZAŠTITA	+				
	-				
VOĐENJE I ZAPOVIJEDANJE VEZA	+				
	-				

Za svaki element borbene moći razmatraju se prednosti i nedostaci za vlastite i protivničke snage. Potom se razmatraju opcije (mogućnosti). Raščlanjuju se protivničke slabosti i nedostaci i kako ih iskoristiti kao vlastite prednosti. U zaključku se navodi kako to izvesti.

Rezultat ove raščlambe, pored ostaloga može biti, određivanje gravitacijskog središta (stožerne točke) ukoliko to nije bilo moguće ranije odrediti.

3.2. Početni raspored snaga

Kako bi odredili snage potrebne za izvršenje zadaće te osigurali temelj za shemu manevra potrebno je razmotriti:

- preformuliranu zadaću postrojbe te zamisao i smjernice nadređenog zapovjednika

- kopnene i zračne smjerove prilaza
- najvjerojatniju inačicu neprijateljskog djelovanja
- Potrebit omjer vlastitih snaga u odnosu na protivnika za svaku zadaću, počevši od snaga glavnog napora do pomoćnog napora.
- Borbeni okvir (okvir bojišta), uključujući bliska, duboka, pozadinska djelovanja, djelovanja pričuve, izviđanje i sigurnost.
- Prvu crtu bojišta za obranu ili polaznu crtu, odnosno crtu dodira za napad.

Ukoliko je crta određena od strane nadređenog zapovjednika, svaka promjena se mora usuglasiti s nadređenim zapovjednikom.

- Plan obmanjivanja protivnika, budući da on može utjecati na raspored postrojbi.

- Početni raspored vlastitih snaga, započinjući sa snagama glavnog napora te nastavljajući s raspoređivanjem snaga podupirućeg napora. Obično se raspoređuju snage za dvije razine niže. U ovoj razini ne dodjeljuju se zadaće postrojbama, već se samo razmatra koje snage treba rasporediti za izvršenje zadaće.

Početnim raspoređivanjem snaga dolazi se do zaključka o potrebnom broju postrojbi, prikupljaju se podaci za donošenje odluka te određuju metode djelovanja protivnika za vrijeme razvijanja inačice.

3.3. Razvijanje sheme manevra

Shema manevra opisuje kako će raspoređene snage izvršiti zamisao zapovjednika odnosno zadaću u inačici djelovanja. Shema manevra je temelj za stvaranje i oblikovanje podupirućih djelovanja. Shemom manevra prikazuje se početni raspored snaga, grafički se usklađuje djelovanje i iskazuje međusobni raspored naših snaga, te položaj prema neprijatelju i zemljištu.

Sadržaj sheme manevra:

- cilj djelovanja
- položaj gdje će zapovjednik prihvatiti taktički rizik
- uočavanje kritičnih događaja i faza djelovanja vlastitih snaga (ukoliko je djelovanje podijeljeno u faze)
- označavanje snaga glavnog napora sa zadaćama i ciljem
- označavanje snaga pomoćnog napora s njihovim zadaćama i ciljem
- definiranje pričuve (razmještaj, sastav, zadaću)
- dubinsko i blisko djelovanje
- izviđanje i sigurnost
- pokret postrojbi (manevra) - skica
- uočavanje mogućih inačica manevra koje se mogu razviti tijekom djelovanja
- uočavanje mjesta djelovanja ili ciljeva napada i protunapada
- odgovornost za područje djelovanja
- zamisao vatrene potpore

- prioriteti u napadu na neprijateljski sustav veza i zaposjedanje
- borbeni raspored
- prioriteti za svaki element borbene i logističke potpore
- povezivanje zapreka s manevrom i paljbom

Po završetku razvoja sheme manevra stožer razmatra potrebu uključivanja postrojbi koje su u pričuvi.

3.4. Određivanje zapovjedništava

Stožer prosuđuje potrebu za ustrojavanjem posebnih zapovjedništava sukladno načelima te uzimajući u obzir cjelokupno bojište. Ukoliko je potrebno mogu se ustrojiti i posebna zapovjedništva za izvršenje pojedinih zadaća.

3.5. Oblikovanje inačica djelovanja

U petom podkoraku stožer izrađuje inačice djelovanja. Cilj je oblikovati takvu inačicu djelovanja kojom će se biti u mogućnosti poraziti protivnika. Zapovjednik određuje potrebit broj inačica djelovanja obzirom na vrijeme ali i na protivničke načine djelovanja, načelno najmanje dvije inačice.

Oblikovanje inačica djelovanja započinje, određivanjem gravitacijskog središta (stožerne točke). Gravitacijsko središte (stožerna točka) je ona točka u kojoj će postrojba koncentrirati borbenu moć radi izvršenja zadaće, uvažavajući pri tome teren, protivnika i vrijeme. Određuju se snage glavnog napora, zatim se određuju podupiruće snage (snage pomoćnog napora) za izvršenje onih zadaća koje omogućavaju izvršavanje zadaće snagama glavnog napora. U ovom koraku određuje se cilj djelovanja glavnog napora i snage pomoćnog napora. Cilj djelovanja glavnog napora u izravnoj je vezi sa zadaćom postrojbe dok je cilj djelovanja snaga pomoćnog napora u izravnoj vezi sa zadaćom snaga glavnog napora. Snagama glavnog napora kao i snagama pomoćnog napora određuju se zadaće koje vode ostvarenju općeg cilja djelovanja.

REZULTAT RAZVOJA INAČICA DJELOVANJA

Skice i opis inačica djelovanja je neposredni rezultat procesa razvoja inačica djelovanja.

G-3/S-3 izrađuje skicu i opis za svaku inačicu djelovanja. Opis inačica djelovanja mora jasno izraziti kako će postrojba izvršiti zadaću i objasniti shemu manevra, te definirati željeno konačno stanje. Skica je grafički prikaz sheme manevra inačice djelovanja prikazanog unutar okvira bojnog polja.

Iz opisa i skice mora biti vidljivo:

- tko (organizacija)
- što (zadaće)
- kada
- gdje
- kako, i
- zašto (cilj, svrha).

Skica treba uključiti raspored snaga i kontrolne mjere kao što su:

- granice postrojbi (dva stupnja niže) u području djelovanja
- prednju crtu bojišta ili polaznu crtu odnosno crtu dodira i naredne fazne crte
- grafički prikaz izviđanja i sigurnosti
- područja okupljanja, borbeni položaji
- otporne točke u području djelovanja
- ciljevi (objekti)
- područja zapreka
- način usklađivanja vatrene potpore
- označavanje snaga glavnog i pomoćnog napora
- zapovjedna mjesta
- poznati ili pretpostavljeni raspored protivničkih snaga.

KRITERIJI ZA IZRADU INAČICA DJELOVANJA

Svaka inačica djelovanja mora zadovoljiti sljedeće kriterije:

- ◆ **Pogodnost.** Svaka inačica djelovanja mora osigurati provedbu zadaće i udovoljiti zapovjednikovim smjernicama. Međutim, zapovjednik može izmjeniti svoje smjernice u svakom trenutku. Kada ih je izmjenio, stožer mora provesti i koordinirati izmjene sukladno novim smjernicama i ponovno vrednovati svaku inačicu djelovanja, kako bi bio siguran da je ona sukladna promjenama.
- ◆ **Provodivost.** Inačica mora osigurati provođenje zadaće u okviru raspoloživog vremena, prostora i izvora.
- ◆ **Prihvatljivost.** Taktička ili operativna prednost postignuta njenim izvršenjem mora opravdati cijenu u izvorima, a posebno u gubicima. Ovaj kriterij može biti subjektivn.
- ◆ **Različitost.** Svaka inačica djelovanja mora biti *značajno* različita od svih drugih. Značajne razlike mogu se vidjeti prema uporabi pričuve, različitosti u sastavu namjenski organiziranih snaga, dnevnim ili noćnim djelovanjima ili po razlici u shemi manevra. Ovaj kriterij je također podložan subjektivnosti.
- ◆ **Potpunost.** Mora potpuno biti u skladu sa temeljnom i preformuliranom zadaćom.

Dobra inačica djelovanja mora predvidjeti snage za buduća djelovanja, osigurati fleksibilnost u predviđanju događaja tijekom izvođenja zadaće. Svaka inačica mora osigurati mogućnost inicijative podređenih postrojbi.

4. KORAK

RAŠČLAMBA INAČICA DJELOVANJA (RATNA IGRA)

Ratna igra je korak u procesu odlučivanja s određenim pravilima i logičnim potkoracima koje pomažu zapovjedniku i stožeru zorno predstavljanje tijeka izvođenja zadaće. Ratnom igrom se nastoji sagledati čimbenike koji utječu na naše snage (neprijatelj, zemljište i drugi). Ona pomaže predvidjeti određene događaje, uskladiti djelovanja naših snaga, a njenom provedbom se otklanjaju loše strane predloženih inačica djelovanja. Cilj je ratne igre da se od predloženih inačica djelovanja odabere ona koja će osigurati izvršenje zadaće i podržati sposobnost postrojbe za nastavak djelovanja.

Raščlamba inačice djelovanja provodi se ratnom igrom, koja sadrži:

- a) Pripremu ratne igre
- b) Provedbu ratne igre
- c) Prosudbu rezultata dobivenih ratnom igrom

4.1. PRIPREMA RATNE IGRE

U pripremi za provedbu ratne igre stožer treba slijediti slijedeće potkorake:

4.1.1. Pripremiti prostor, sredstva i pribor za provedbu ratne igre

Ratna igra može se provoditi na zemljovidu, na zemljištu uz pomoć modela zemljišta koji vjerno oslikava prirodu zemljišta (reljef) ili na računalu. Načelnik stožera nalaže stožeru pripremu pomagala za provedbu ratne igre:

- zemljovide područja djelovanja ili modeli zemljišta,
- kompletirane inačice djelovanja (naših i protivničkih snaga) i shemom i opisom
- priprema pribora za provedbu ratne igre
- izrada potrebite dokumentacije (tiskanice, sheme, tablice)
- sve dotad izrađene prosudbe stožera i pomoćne dokumente
- sredstva za označavanje naših i protivničkih postrojbi
- sredstva za bilježenje rezultata ratne igre
- ostala oprema (prozirnice, ljepljive trake, pribor za crtanje...)

4.1.2. Popisati naše snage

Zapovjednik i stožer razmatraju sve raspoložive borbene postrojbe (matične, dodjeljene i pridodane), postrojbe za borbenu potporu i postrojbe logističke i druge potpore. Sačinjava se popis vlastitih snaga i on ostaje stalan tijekom proigravanja svih inačica djelovanja.

4.1.3. Popisati pretpostavke

Pretpostavke moraju biti logične i realne, one opisuju buduće događaje o kojima ovisi uspjeh izvršenja zadaće. U planiranju, su pretpostavke nezamjenjivo sredstvo. Kad se rabe, pretpostavke trebaju biti logične realistične i pozitivno postavljene (primjer: znamo koliko imamo streljiva, ali ne znamo kojom brzinom ćemo ga trošiti).

Zapovjednik i stožer pregledavaju prethodne pretpostavke, one se ažuriraju i popisuju kako bi tijekom ratne igre mogli sagledati njihov stupanj vjerodostojnosti i potrebitosti. Zadržavaju se one pretpostavke koje tijekom ratne igre pokažu visok stupanj vjerojatnosti i s njima se nadalje računa, dok se one koje se ne pokažu vjerojatnim ili ne pokažu bitan utjecaj na borbenu zadaću odbacuju.

4.1.4. Popisati kritične događaje i točke odlučivanja

Kritični događaji su ona zbivanja koja mogu imati izravan utjecaj na uspjeh ili neuspjeh izvršenja zadaće. Oni obuhvaćaju sva zbivanja koja zahtijevaju značajne akcije ili odluke, zatim složene aktivnosti naših snaga za koje je potrebno detaljno proučavanje i značajne zadaće koje su otkrivene tijekom koraka raščlambe zadaće.

Točke odlučivanja su ona zbivanja ili mjesta na bojišnici gdje su potrebne taktičke odluke tijekom djelovanja. Ratnim igrama se ne donosi odluka, o tome što napraviti na točkama odlučivanja, već se označava kao mjesto na kojem je potrebno donijeti određenu odluku. Točke odlučivanja u izravnoj su vezi s kritičnim događajima ili proističu iz njih.

Točke odlučivanja uvijek su vezane uz imenovana područja interesa. Imenovana područja interesa određuju se kroz obavještajnu pripremu bojnog polja kao ona područja gdje se očekuje djelovanje protivnika koje bi moglo imati značajan utjecaj na naše snage. Kad se jednom one odrede dodjeljuju se snage i sredstva (kroz plan izviđanja i promatranja) za njihovo nadziranje. Tijekom izvođenja djelovanja informacije dobivene od snaga koje nadziru određeno imenovano područje interesa (točku odlučivanja), pomoći će donošenju odluke.

Pažljivo odabrani i popisani kritični događaji i točke odlučivanja, garancija su, da stožer neće napraviti grešku ili previd u planiranju djelovanja.

4.1.5. Odrediti kriterije vrednovanja

Kriteriji vrednovanja su potrebni da bi stožer nakon ratne igre mogao izvršiti usporedbu inačica djelovanja i donijeti odluku koja je od inačica djelovanja najpovoljnija za nas. Kriteriji ne mogu biti unaprijed propisani i uvijek se razvijaju na temelju dobivene konkretne zadaće i obuhvaćaju sve važne čimbenike za izvršenje zadaće.

Kod određivanja kriterija vrednovanja obično se razmatra slijedeće:

A) Borbeni operativni sustavi u okviru kojih može biti više elemenata važnih za izvršenje zadaće.

Npr.

MANEVAR - mogućnost korištenja uspjeha
- podilaženje snagama

VATRA - mogućnost potpore glavnog napora

ZRAČNA OBRANA - postrojbi u kretanju i dr.

ELEMENTI	TEŽINA	INAČICA DJELOVANJA		
		1	2	3
SUKLADNOST SA ZAPOVJEDNIKOVOM NAMJEROM	2	2	1	3
POPUNA - GORIVOM I MAZIVOM	2	1	2	3
- HRANOM I VODOM	1	1	2	3
ZDRAVSTVENO STANJE	2	1	3	2
DUŽINA CESTOVNE KOLONE	3	1	3	2
UPORABA TEŠKIH TRANSPORTERA	2	1	3	2
UKUPNO VRIJEME PREVOŽENJA	3	2	1	3
STANJE INFRASTRUKTURE I UTOVARNIH RAMPI ZA SMJEŠTAJ NOS-a I TMS	2	1	2	3
UKRCAJ I ISTOVAR TMS NA PRIJEVOZNYM SREDSTVIMA	3	2	1	3
<i>1 TEŽINA</i>		12	18	24
UKUPNO		28	39	53
PREPORUČENA ID JE:		1	2	3

Tablica ocjenjivanja logističke borbene potpore (primjer)

Tablicom ocjenjivanja stožerni časnici ocjenjuju raščlanjene borbene operativne sustave koje je odredio zapovjednik ili načelnik stožera prije provedbe raščlambe inačica djelovanja. Stožerni časnici tijekom provedbe raščlambe inačice djelovanja vrše ocjenjivanje pojedinačnih elemenata borbeno – operativnih sustava.

B) zapovjednikova zamisao i dobijene upute (smjernice)

C) načela i iskustva ratovanja

D) doktrina borbenih djelovanja

E) stupanj rizika

Odabirom kriterija vrednovanja i definiranja težine istih upravlja Zapovjednik ili Načelnik stožera zavisno od razine.

4.1.6. Odabrati metodu ratne igre

U zavisnosti od raspoloživog vremena i karaktera dobivene zadaće bira se metoda kojom će ratna igra biti provedena. Uglavnom se koriste tri metode ratne igre:

- tehnika pojasa
- tehnika smjera
- tehnika kutije

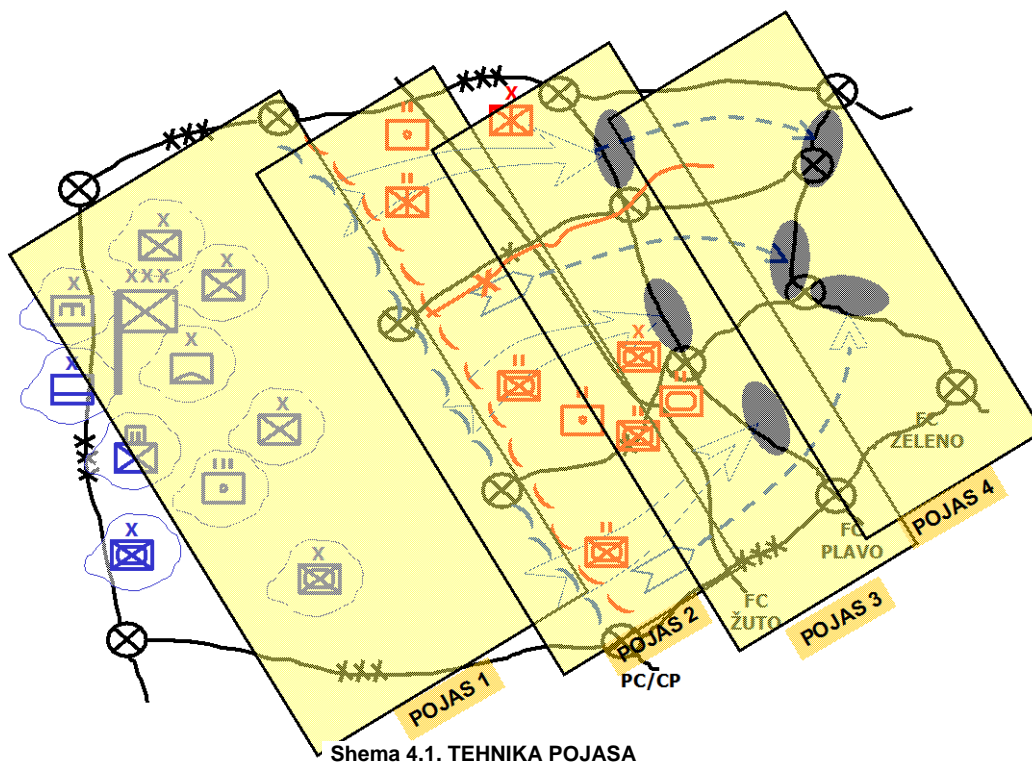
Tehnika pojasa (Shema 4.1.)

Područje djelovanja (bojišnica) dijeli se na poprečne pojase čiji oblik i veličina ovise o:

- karakteristikama zemljišta
- fazama djelovanja (faznim crtama)
- taktičkim radnjama postrojbi

Potom se slijedno razmatraju i bilježe sva zbivanja u svakom pojedinom pojasu.

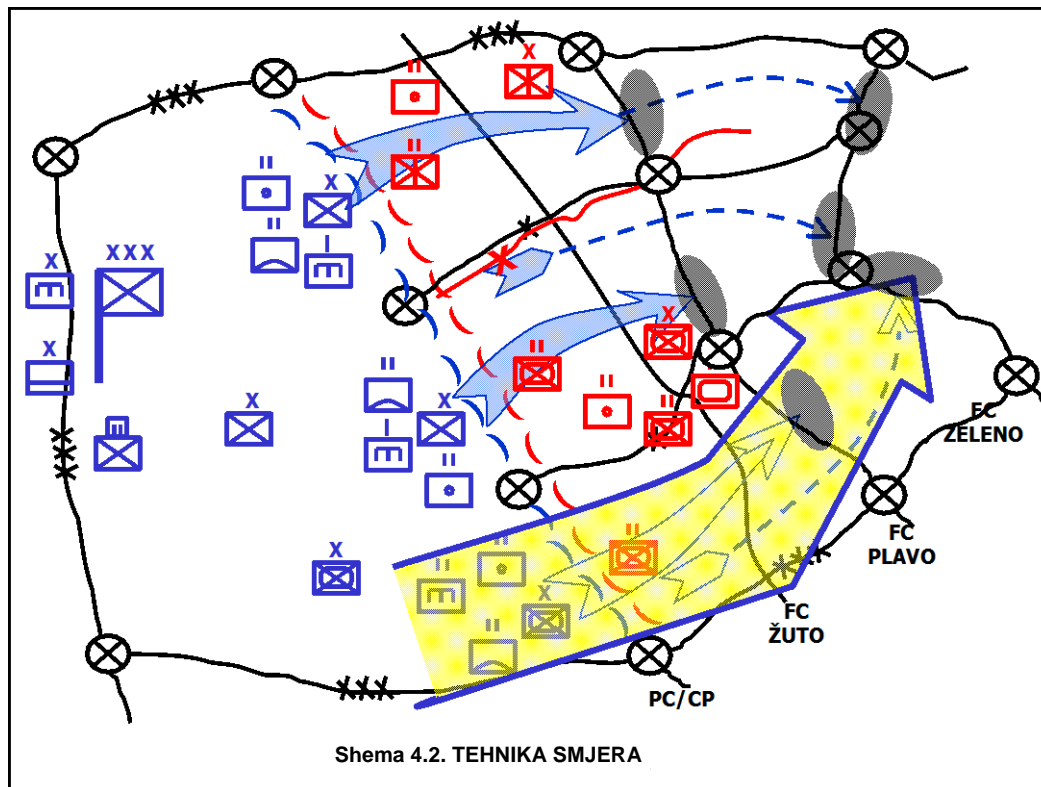
Ova tehnika se koristi kada ima dovoljno vremena i kad je potrebno razmatrati uzajamno djelovanje svih naših snaga u odnosu na protivnika. Navedena metoda je najpotpunija jer razmatra sve kritične događaje i osigurava da se usklade djelovanja naših snaga.

Tehnika smjera (Shema 4.2.)

Područje djelovanja podijeli se na jedan ili više smjerova i razmatraju se i bilježe sva zbivanja duž razmatranog smjera.

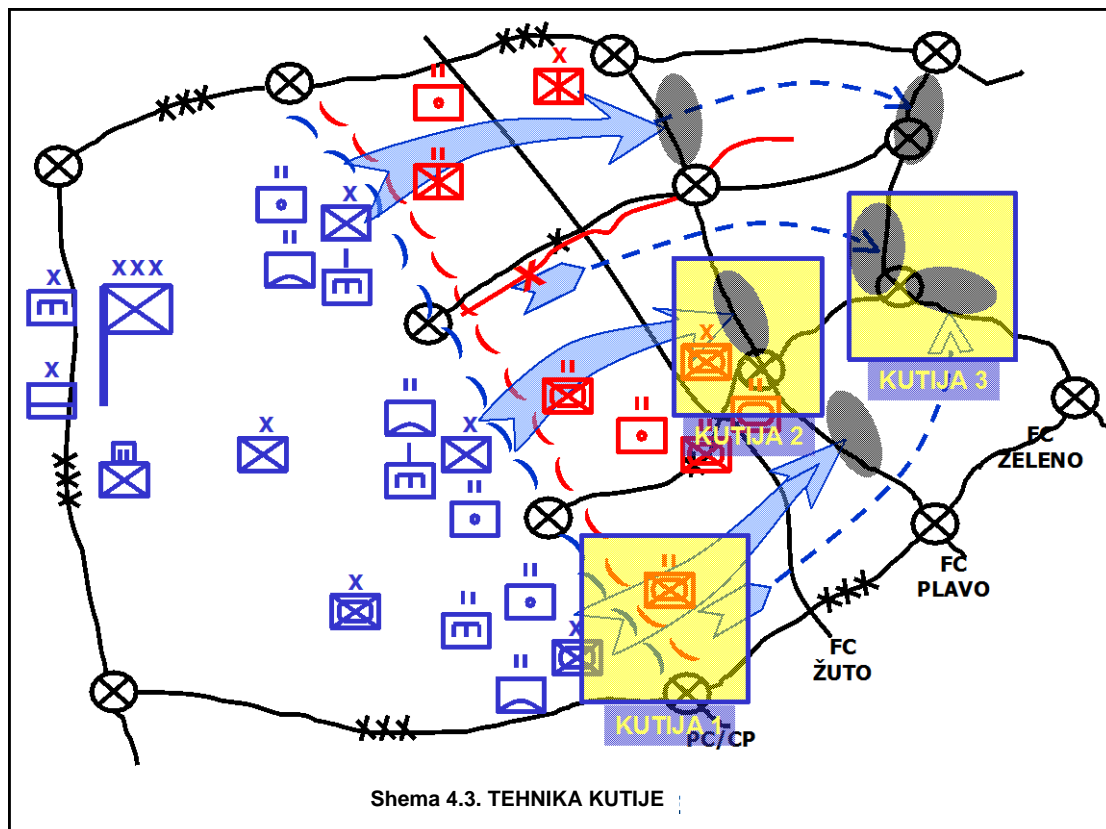
Ova metoda se koristi kada se borbena djelovanja izvode na zemljištu na kojem su smjerovi djelovanja međusobno slabije povezani ili neovisni.

Tehnika kutije (Shema 4.3)

U okviru područja djelovanja označe se područja (kutije) koja obuhvaćaju najznačajnije kritične događaje i detaljno se razmatraju zbivanja unutar označenog prostora.

Ova metoda se koristi kada nema dovoljno vremena i obično obuhvaća zbivanja na glavnim objektima izvođenja borbenih djelovanja.

U zavisnosti o dobijene zadaće navedene metode ratne igre mogu se koristiti zasebno ili kombinirano.

4.1.7. Odabir metode bilježenja

Tijekom ratne igre bilježe se svi doneseni zaključci, važnije aktivnosti i rezultati do kojih je stožer došao provođenjem ratne igre i to za svaku proigranu inačicu zasebno. Ove podatke stožer koristi kasnije kod usporedbe inačica djelovanja radi uočavanja dobrih i loših strana, rizika i uspješnosti pojedine inačice djelovanja.

Za odabranu inačicu djelovanja zabilježeni podatci pomažu stožeru odrediti konkretne zadaća podređenim postrojbama i zapovjedništvima, uskladiti važnije aktivnosti kroz koordinirajuće upute, uskladiti djelovanje vatre i odrediti kontrolne mjere, definirati potrebe i zahtjeve i dr..

Rezultati ratne igre bilježe se korištenjem sinkronizacijske matrice ili korištenjem radnog lista ratne igre.

U **sinkronizacijsku matricu** (Shema 4.4.) unose se podaci, aktivnosti i rezultati djelovanja naših snaga kroz vrijeme i prostor u odnosu na djelovanje protivnika.

Prva lijeva kolona sastoji se od slijedećih parametara koje razmatramo:

- vrijeme ili faza djelovanja,
- protivnička aktivnost,
- točke odlučivanja
- parametri koji se odnose na naše snage.

Parametri naših snaga sadrže izabrana funkcionalna područja (potrebno je obuhvatiti borbene operativne sustave) ili glavne podređene postrojbe i zapovjedništva te ostala djelovanja, funkcije ili postrojbe čije korištenje stožer želi razjasniti.

U svaku kolonu koja se odnosi na fazu (vrijeme) djelovanja tijekom ratne igre upisuju se aktivnosti, zaključci ili rezultati za svaki razmatrani parametar.

Vrijeme (faza)			S-12	S-6	S	FC žuto	FC plavo	FC zeleno	K/R
Protivnikova aktivnost									
Točke odlučivanja									
Manevar	NOS-1	i 1 i	Glavni napor						
	NOS-2		Pomoćni napor 1						
	1. br		Pomoćni napor 2						
	2. br		Pričuva						
Vatrena potpora	Zračna potpora								
	Topnička potpora								
ZRAČNA OBRANA									
Inženjerija									
Obavještajno – izvidničko djelovanje									
Logistika	Opskrbno								
	Tehničko								
	Prometno								
	Zdravstveno								
Zapovjedanje i veze									

Shema 4.4. Sinkronizacijska matrica

Opaska: Na prethodno unapred pripremljene sinkronizacijske matrice članovi stožera bilježe i upisuju podatke s obzirom na jakosti i slabosti koje se otkriju tijekom provedbe ratne igre.

Radni list ratne igre (Shema 4.5.) vodi se za svaki kritični događaj zasebno tijekom proigravanja pojedine inačice djelovanja. Na zemljovidu se brojčano označi kritični događaj (mjesto) i isto tako na radnom listu na koji se to odnosi.

U okviru pojedinog kritičnog događaja razmatraju se i bilježe akcija, reakcija, protuakcija, snage i sredstva, vrijeme itd. Ukoliko ima više djelovanja u okviru jednog kritičnog događaja podatci se bilježe u slijedećem stupcu po istom redoslijedu.

KRITIČNI DOGAĐAJ:

Redni broj	Akcija	Reakcija	Protuakcija	Snage i sredstva	Vrijeme	Točka odlučivanja	Zap. zahtjevi za krit. inf.	Kontrolne mjere	Napomene

Shema 4.5. Radni list ratne igre

Opaska: Na prethodno unaprijed pripremljeni radni list ratne igre operativni časnik G-3/S-3 bilježi i upisuju podatke o akcijama, reakcijama i protuakcijama snaga i sredstava.

4.2. PROVEDBA RATNE IGRE

4.2.1. Sudionici i odgovornosti u provedbi ratne igre:

Zapovjednik prati provedbu ratne igre i ne utiče na stožer tijekom proigravanja. Zapovjednik ne mora uvijek biti prisutan provedbi ratne igre.

Načelnik stožera usklađuje rad cjelokupnog stožera u provođenju ratne igre i presuđuje u eventualno spornim situacijama tijekom proigravanja.

G-1(S-1) prati i prosuđuje inačice djelovanja radi planiranja predvidivih gubitaka ljudstva u borbi. Sagledava provodivost pojedinih inačica djelovanja s motrišta raspoloživih ljudskih resursa, mogućnosti popune kritičnih specijalnosti i zamjene ljudstva. Prosuđuje načine i mogućnosti zamjene ljudstva (ili postrojbi) tijekom izvođenja borbenih djelovanja.

G-2 (S-2) tijekom provedbe ratne igre ima ulogu protivničkog zapovjednika. On određuje inačicu, djelovanja protivnika koja će se koristiti u ratnoj igri. Poznavajući doktrinu protivnika za svaku akciju naših snaga određuje - definira reakciju ili protuakciju protivnika. Igra "mudrog" protivničkog zapovjednika nastojeći na najbolji mogući način iskoristiti raspoloživa sredstva i zemljište sukladno doktrini uporabe snaga protivnika, izbjegavajući šablone. Tijekom ratne igre pred stožer postavlja raznovrsnost djelovanja protivnika tako da stožer mora dati odgovor naših snaga na svaki način djelovanja protivnika. Prosuđuje i bilježi gubitke protivnika, te uočene prednosti i ranjivosti protivničkih i vlastitih snaga.

G-3 (S-3) odabire tehnike i metode koje će stožer koristiti tijekom ratne igre. Uz vodstvo G-3/S-3 naše snage igraju svi zapovjednici postrojbi borbene potpore, zapovjednici pridodanih postrojbi i ojačanja i drugi stožerni časnici u njihovim područjima stručnosti (G - 6, časnik(ci) za zrakoplovstvo, mornaricu, topništvo, inženjeriju, PZO, ABKO,...).

Osigurava da ratna igra pokriva svako operativno gledište zadaće sagledavajući svaku akciju-djelovanje naših snaga kroz sve elemente borbeno operativnih sustava.

Bilježi sve rezultate ratne igre, uočene prednosti i nedostatke svake inačice djelovanja i novo uočene kritične događaje i točke odlučivanja.

Odgovorom je izvršiti sve potrebite pripreme za provedbu ratne igre.

G-4 (S-4) prati i prosuđuje provodivost i potpunost inačica djelovanja s motrišta sposobnosti i mogućnosti neprekidne logističke potpore. Ni najbolja inačica djelovanja manevarskih postrojbi nije provodiva ako se logistički ne može poduprijeti. G-4 (S-4) raščlanjuje svaku funkciju potpore za svaku inačicu djelovanja radi identificiranja eventualnih problema, nedostataka i zahtjeva.

4.2.2. Opća pravila ratne igre

Sudionici ratne igre trebaju:

- Zadržati objektivnost, ne dozvoljavajući da subjektivnost ili osjećaj "što zapovjednik želi" utiče na njih. Ne treba braniti određenu inačicu djelovanja samo zato što su sudjelovali u njenom razvoju.
- Precizno bilježiti prednosti i nedostatke svake inačice djelovanja kad se one utvrde.
- Neprekidno prosuđivati prihvatljivost, pogodnost i provedivost inačica djelovanja. Ukoliko se u bilo kojoj fazi provedbe ratne igre uoči da inačica djelovanja ne zadovoljava uvjete treba je odbaciti.
- Izbjeći donošenje preranih zaključaka i prikupljanje čimbenika koji podržavaju takve zaključke.
- Izbjeći uspoređivanje inačice djelovanja tijekom ratne igre.

4.2.3. Kad se izvrše sve navedene pripreme okuplja se stožer i započinje se provedbom ratne igre. Ratno proigravanje slijedi ciklus **akcija - reakcija - protuakcija**.

Akcije su događaji koji su inicirani od strane koja ima inicijativu (obično snage koje izvode napadna djelovanja).

Reakcije su odgovori druge strane na akcije.

Protuakcije su odgovori prve strane na reakcije.

Ratno proigravanje počinje prvom akcijom (npr. kretanje iz očekujućeg područja do polazne crte), potom druga strana nakon prosudbe svojih mogućnosti i konzultacija iznosi svoj odgovor-reakciju, a zatim prva strana sagledavajući utjecaj reakcije na svoje snage iznosi svoj odgovor- protuakciju. Ovo se nastavlja dok se ne dođe do krajnjeg stanja, bilježe se rezultati i prelazi se na slijedeću akciju.

Tijekom ove igre stožer prosuđuje dobre i loše strane, radi po potrebi određene korekcije u djelovanju naših snaga i uočava zadaće koje snage za jednu razinu niže moraju izvršiti uzimajući u obzir sredstva za dvije razine niže.

Stožer razmatra djelovanje svih naših snaga (ranije popisane), ali i susjednih postrojbi koje mogu imati utjecaj na djelovanje naših snaga.

Tijekom proigravanja stožer prosuđuje rizik vlastitih snaga i razmatra smanjenja rizika i određuje mjere zaštite.

4.2.4. Proigravanje "Ratne igre" treba zapovijedniku i stožeru omogućiti slijedeće:

- definiranje namjenski organiziranih snaga za borbu
- zadaće podređenim postrojbama i zapovjedništvima
- dodjeljivanje snaga i sredstava podređenima za izvršenje zadaće
- određivanje zapovjednih mjesta postrojbi i sustava veza
- razvijenu shemu manevra, vatrene potpore, inženjerije, zračne obrane i logističke potpore

-
- integriranje ciljeva i kontrolnih mjera
 - definiranje težišta u planu obavještajnog djelovanja izviđanja i promatranja, ED i EB
 - dotjerivanje zapovjednikovih zahtjeva za kritičnim informacijama
 - određivanje najopasnije aktivnosti inačici djelovanja protivnika
 - određivanje dodatnih kritičnih događaja
 - dotjerivanje ili potvrđivanje mjesta odlučujućih točaka i imenovanih područja interesa
 - određivanje ključnog zemljišta i kako ga koristiti
 - prepoznavanje dodatnih zahtjeva
 - prosudbu rizika

4.3. IZVJEŠĆIVANJE NAČELNIKA STOŽERA O RATNOJ IGRI (PROSUDBA REZULTATA)

Provodi se za stožer, a izvješćuje se zamjenik zapovjednika ili načelnik stožera. Cilj ovog izvješćivanja je osigurati da stožer u potpunosti razumje rezultate ratne igre. Tijekom izvješćivanja mogu se riješiti još neke nepoznanice i otvorena pitanja kako bi se osiguralo da odlučivanje o inačici djelovanja pokriva sve relativne točke.

5. KORAK

USPOREDBA INAČICA DJELOVANJA

Nakon provedbe “ratne igre” i raščlanjivanja vlastitih i protivničkih postupaka, kao i prosudbe rizika, članovi stožera uspoređuju rezultate ratne igre. Cilj usporedbe rezultata za svaku inačicu djelovanja je pronalaženje one inačice koja ima najveću vjerojatnost uspjeha u borbi, što znači da se s minimalnim snagama postigne maksimalni uspjeh.

Usporedba inačica djelovanja započinje s raščlambom svakog stožernog časnika i prosudbom prednosti i manjkavosti svake inačice djelovanja prema njihovom načinu prosuđivanja.

Usporedbu inačica djelovanja obavljaju stožerni časnici, iz svog okvira zadaća, raščlanjivanjem i vrednovanjem kriterija, te prednosti i nedostataka svake inačice djelovanja, što se iskazuje kroz tablice ocjenjivanja. Oni svoje mišljenje predstavljaju cijelom stožeru.

5.1. Tablica ocjenjivanja

Tablicom ocjenjivanja stožerni časnici ocjenjuju raščlanjene borbene operativne sustave (kriterije) koje je odredio zapovjednik ili načelnik stožera prije provedbe raščlambe inačica djelovanja. Stožerni časnici tijekom provedbe raščlambe inačica djelovanja (ratne igre) vrše ocjenjivanje pojedinačnih elemenata borbenih operativnih sustava (kriterija).

Ocjenjivanje se u načelu vrši ocjenama **od 1-3**, s tim da se element uspješnije inačica djelovanja ocjenjuje **manjim brojem**. U situaciji kada ima više inačica od tri, može se uporabiti i više brojeva.

5.2. Matrica odlučivanja

Kriteriji u matrici odlučivanja u načelu se određuju prema borbenim operativnim sustavima.

- Kriteriji uspoređivanja unose se u matricu odlučivanja.
- Za svaki kriterij određuje se težina (stupanj utjecaja kriterija na konačnu provedbu zadaće).
- Težina kriterija izražava se brojčano, tako da **manja brojka označuje manje važan kriterij**.
- Kriteriji u matrici odlučivanja se ocjenjuju, a ne rangiraju.

Matrica odlučivanja je zbirni matematički iskaz tablica ocjenjivanja. Radi se prema kriterijima koji kada se zadovolje imaju za posljedicu uspjeh na bojišnici. Kriteriji u matrici odlučivanja u načelu se određuju prema borbenim operativnim sustavima, a određuje ih zapovjednik ili načelnik stožera u koraku "Raščlamba inačica djelovanja". (4.korak)

U odsutnosti zapovjednika, stožer razvija kriterije koji podržavaju njegove smjernice za planiranje ili jedinstvena gledišta budućih djelovanja.

5.3. Vrednovanje inačice djelovanja po kriterijima

Za ubrzanje usporedbe inačica djelovanja treba pripremiti prazne matrice i odrediti kriterije. Preko matrice postaviti foliju. Matrica treba biti dovoljno velika kako bi je vidjeli svi članovi stožera i kako bi se mogla rabiti prilikom podnošenja prijedloga zapovjedniku. Načelnik G-3/S3 upisuje inačicu djelovanja na vidljivo mjesto.

Kada je matrica odlučivanja pripremljena načelnik stožera prikuplja stožer koji odlučuje koja inačica djelovanja najbolje odgovara kojem kriteriju.

Prema svakom kriteriju iznose se rezultati ocjenjivanja za svaku inačicu djelovanja (ako postoje tri inačice djelovanja u okviru svakog kriterija, inačice se ocjenjuju brojkama **od 1 do 3** s tim da brojka **1 označuje najpovoljniju inačicu u okviru toga kriterija**).

Ocjena inačice djelovanja upisuje se u gronji lijevi kut stupca, a iznosi je ocjenjivač.

Načelnik stožera određuje **težinu kriterija** i istu priopćava s unosom u matricu odlučivanja **poslije rangiranja** inačice djelovanja po utvrđenim kriterijima. Dobivena ocjena inačice djelovanja u svakom stupcu množi se s težinom kriterija, te se dobiveni rezultat množenja (umnožak) stavlja u donji desni kut stupca.

Nakon završetka ocjenjivanja inačica po svim se kriterijima određuje najpovoljnija inačica, tako da **najniži rezultat** (zbroy dobivenih umnožaka) **određuje najpovoljniju inačicu**, koju stožer predlaže zapovjedniku.

BORBENI OPERATIVNI SUSTAVI (Kriterij)	TEŽINA	INAČICA DJELOVANJA		
		1	2	3
OBAVJEŠTAJNI POSLOVI	2	2/4	3/6	1/2
MANEVAR	3	1/3	3/9	2/6
VATRENA POTPORA	2	2/4	3/6	1/2
POKRETLJIVOST / PREŽIVLJAVANJE	2	1/2	3/6	2/4
ZRAČNA OBRANA	3	1/3	2/6	3/9
OSIGURANJE BORBENIH DJELOVANJA	1	1/1	3/3	2/2
ZAPOVIJEDANJE I NADZOR	1	1/1	3/3	2/2
TEŽINA		9	18	13
UKUPNO			39	27
PREPORUČENA ID JE:		1	3	2

Opaska: Iz gore navedenog primjera vidljivo je da je najpovoljnija inačica broj 1 budući ista ima najmanji zbroj.

5.4. Sastanak po odabiru inačice djelovanja

Nakon što se raščlamba i uspoređivanje dovrši, stožer identificira inačicu djelovanja kojoj daju prednost i preporučuje je. Ako stožer ne može doći do rješenja, načelnik stožera odlučuje koja će se inačica djelovanja preporučiti na izvješćivanju za zapovjednika pred donošenje odluke.

Nakon završetka usporedbe inačica djelovanja i određivanja najpovoljnije inačice djelovanja, načelnik stožera iznosi zapovjedniku prijedlog izabrane inačice djelovanja, te uz uporabu matrice odlučivanja i tijekom "Ratne igre" uočenih prednosti i nedostataka, obrazlaže prijedlog inačice.

Svaki član stožera koji je sudjelovao u odabiru inačice djelovanja, treba biti spreman odgovoriti na sva pitanja zapovjednika o svom području praćenja i ocjenjivanja.

Detaljan sadržaj sastanaka opisan je u 5. dijelu.

Odabir inačice djelovanja

Temeljem prijedloga inačice djelovanja zapovjednik može:

- prihvatiti inačicu djelovanja bez dopuna ili primjedbi
- dopuniti predloženu inačicu djelovanja s preinakama
- odabrati neku drugu inačicu djelovanja bez primjedbi
- odabrati neku drugu inačicu djelovanja s određenim preinakama.

Ako zapovjednik odbaci sve razvijene inačice djelovanja, stožer mora još jednom započeti postupak.

Rezultat usporedbe inačica djelovanja je odabir najpovoljnije inačice djelovanja

- odluka zapovjednika razvija se u načelni plan djelovanja
- zapovjednik održuje koji se prilozi izrađuju uz zapovijed

6. KORAK

ODOBRENJE INAČICE DJELOVANJA (DONOŠENJE ODLUKE)

Izabrana inačica djelovanja (uz potrebite zapovjednikove dopune) postaje **Odluka zapovjednika**, i ona se razvija u **Načelni plan djelovanja**.

REZULTAT DONOŠENJA ODLUKE JE:

1. odobrena inačica djelovanja
2. dopunjena namjera zapovjednika (po potrebi)
3. određena vrsta zapovijedi
4. određena vrsta proba
5. popis važnih ciljeva.

Zapovjednik izdaje dodatne smjernice za:

6.1. Izdavanje treće pripremljene zapovijedi po završetku sastanka o operativnom planu s važnim podacima kao što su:

- odluka zapovjednika
- skica s inačicom djelovanja i kratkim opisom
- namjenski organizirane snage
- pokret
- obavijesti o stanju u području djelovanja
- obavijest o načinu i mjestu izdavanja zapovijedi.

6.2. Zapovjedno izviđanje

Cilj zapovjednog izviđanja je brzo sakupljanje obavijesti potrebitih zapovjedniku za kompletiranje plana. Izviđanjem se može potvrditi, mijenjati ili odbaciti načelan plan.

Plan izviđanja sadrži:

- Sastav i organizaciju skupina za izviđanje
- Važne čimbenike koje treba utvrditi izviđanjem
- Puteve do mjesta izviđanja
- Radnje na mjestu izviđanja

-
- Potrebite upute članovima izvidničke skupine
 - Odabir posebne opreme (kemijski detektor, posebne antene itd.)
 - Nenadane situacije
 - Zahtjevi za stalni nadzor poslije izviđanja
 - Neizravna potpora izviđanju
 - Planovi veze
 - Plan kretanja, prikupljanja i prikrivanja
 - Mjere sigurnosti.

Ako je moguće zapovjednik na izviđanje vodi podređene zapovjednike i članove stožera i izdaje konkretne zadaće u skladu s odlukom.

Na razinama brigade i niže zapovjedno izviđanje je obvezatno, te se na istom priopćuje zadaća postrojbi, a naknadno se dostavlja pisana zapovijed.

Izveščivanje o operativnom planu ili zapovijedi.

Provodi se za zapovjednika. Ovo je sastanak koji će se rijetko provoditi, načelno onda kada ima dovoljno vremena za njegovu provedbu. Provodi se nakon što je izrađen plan ili napisana operativna zapovijed. Tijekom izveščivanja stožerni časnici odgovorni za pojedine dijelove plana ili zapovijedi, uz pomoć zemljovida i grafičkih prikaza objašnjavaju sadržaj plana ili zapovijedi. Time se rješavaju svi mogući propusti prije nego što zapovjednik potpiše operativni plan ili zapovijed prije njihova upućivanja podređenim postrojbama. Detaljan sadržaj sastanka opisan je u 5. dijelu.

7. KORAK

IZRADA I IZDAVANJE ZAPOVIJEDI

Zapovjednik kroz smjernice određuje vrstu zapovijedi i priloge uz zapovijed. Stožer proširuje NAČELAN PLAN U ZAPOVJED. U svom radu stožer može koristiti formatiziranu zapovijed i priloge, kojim se određuje način pisanja zapovijedi i priloga. Zapovjednik određuje koji se prilozi izrađuju u prilogu zapovijedi.

Obveza zapovjednika je da pregleda i odobri zapovijed i priloge prije nego se počnu umnožavati.

Izdavanje zapovijedi:

Zapovjednik odlučuje hoće li podređenima uručiti pisanu ili usmenu zapovijed, te rabi najsigurniji način izdavanja zapovijedi, putem kojeg se ona pravodobno uručuje podređenim.

Najbolji način je kad zapovjednik neposredno podređenima osobno uručuje (izdaje) zapovijed.

Ovisno od razine zapovjedništva najpogodnije je da se zapovijed uručuje:

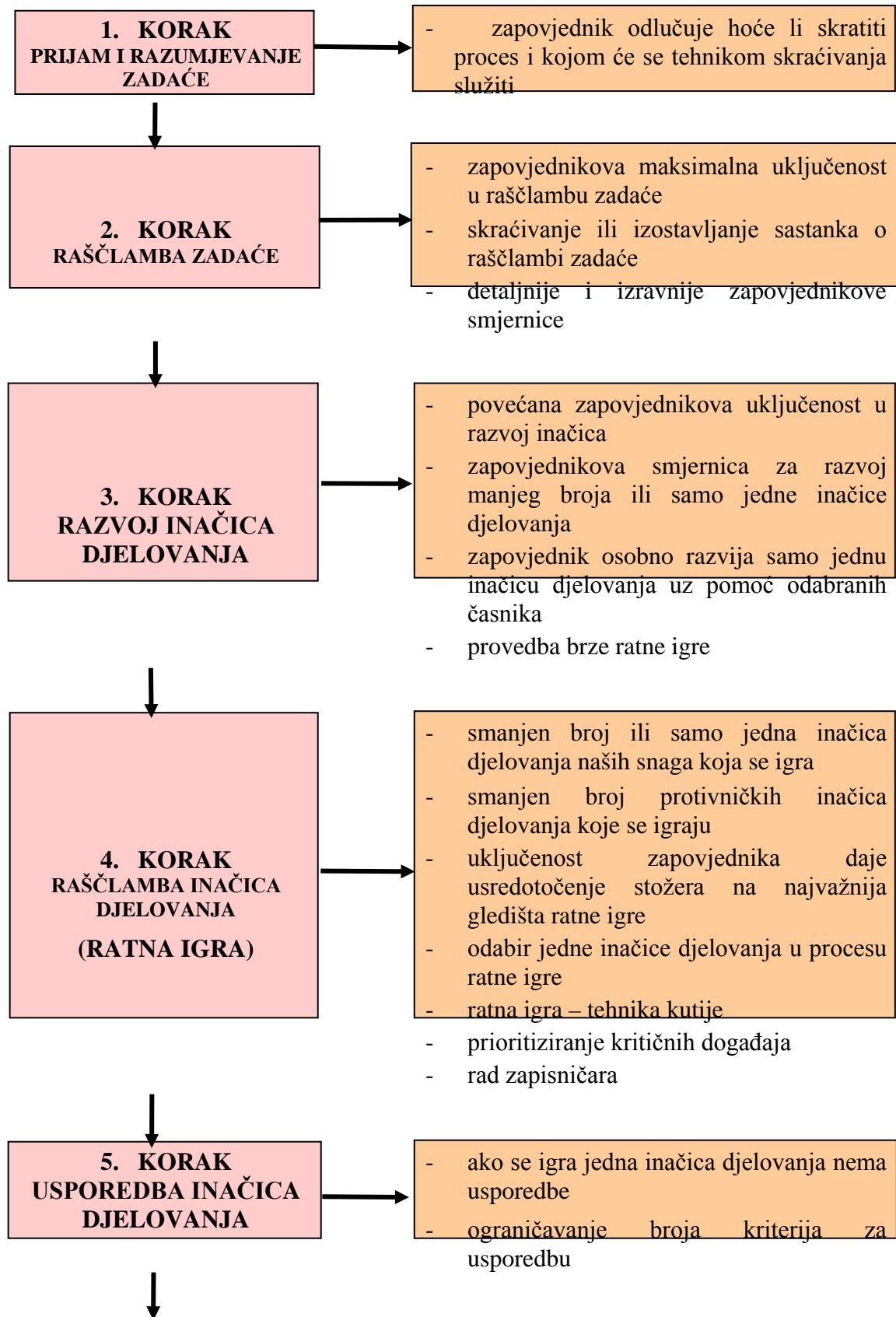
- na zapovjednom mjestu, za razinu zbornog područja
- na zemljištu, za razinu brigade i niže.

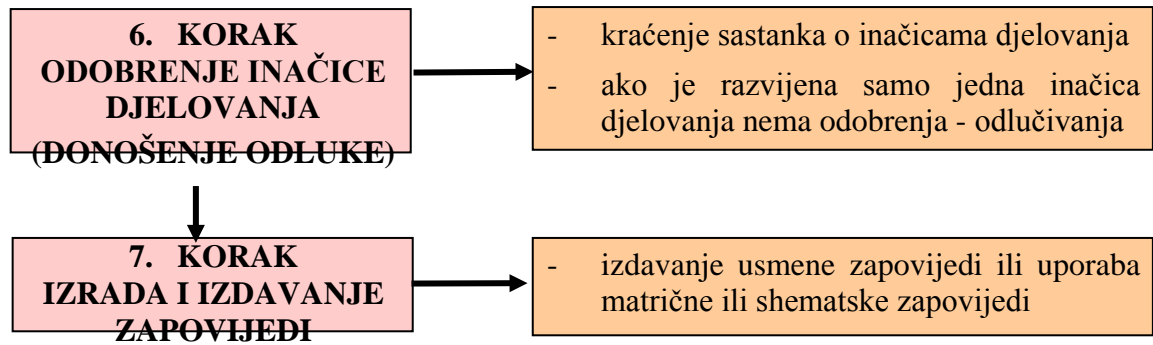

2. DIO

PROCES DONOŠENJA ODLUKE SKRAĆENOM METODOM (7 KORAKA)

SHEMA ODLUČIVANJA SKRAĆENOM METODOM S MOGUĆIM SKRAĆENJIMA PROCESA PO FAZAMA

Uvodne napomene:

Vojno odlučivanje skraćenom metodom predstavlja mogući način provedbe operativnog i taktičkoga planiranja u uvjetima kada je čimbenik vremena ograničen. Ova se tehnika temelji na predhodnom iskustvu donositelja odluke (zapovjednika) i naglašava brži rad u rješavanju problema i bržu provedbu ratne igre.

Prije nego što zapovjednik može skratiti proces vojnoga odlučivanja, on i stožer moraju potpuno poznavati i biti dobro uvježbani u koracima vojnog odlučivanja potpunom metodom. Stožer ne može skratiti proces ako potpuno ne razumije važnost svakog koraka u procesu odlučivanja i krajni rezultat svakog koraka.

Vojno odlučivanje skraćenom metodom nije novi način odlučivanja. To je isti proces kao i vojno odlučivanje potpunom metodom, sa svim fazama i koracima, koji se djelomično skraćuje kako bi se odlučivanje moglo provesti u raspoloživom vremenu. Ovim načinom odlučivanja zapovjednik ne može preskočiti niti jedan korak, ali pojedine korake može skratiti koristeći se različitim tehnikama. Predviđanje, dobra organizacija rada i prethodne pripreme ključ su uspjeha u uvjetima rada skraćenom metodom.

Četiri temeljna načina skraćivanja vremena.

1) Povećanje zapovjednikove uključenosti u proces, čime mu se omogućuje da odlučuje tijekom procesa ne čekajući sastanke nakon svakog koraka. Zapovjednik je ključ skraćenoga procesa, a njegovo puno sudjelovanje u procesu najvažnija je sastavnica uspjeha.

2) Zapovjednik je konkretniji i određeniji u smjernicama koje daje stožeru, ograničavajući broj mogućnosti koje će se istraživati. Time se skraćuje vrijeme rada stožera jer se članovi stožera usredotočuju na one stvari za koje zapovjednik osjeća da su najvažnije.

3) Zapovjednik ograničava broj inačica djelovanja koje će se razvijati i provesti kroz ratnu igru. To je tehnika koja najviše skraćuje vrijeme. U iznimnim slučajevima zapovjednik može od stožera tražiti razvoj samo jedne inačice djelovanja. Cilj je razviti inačicu djelovanja koja je realna i sukladna zadaći.

4) Primjena usporednog planiranja. Iako je ovo standardni zahtjev, njegova maksimalna primjena u ograničenom vremenu je osobito naglašena. U ograničenom vremenu važnost pripremnih zapovijedi raste. Zato su najčešće usmene pripreme zapovijedi koje se izdaju u ovakvim uvjetima. U procesu vojnoga odlučivanja skraćenom metodom trebaju se rabiti iste pripreme zapovijedi kao i kod potpune metode. Pored pripremnih zapovijedi, zapovjedništva moraju sa svojim podređenima vršiti bržu razmjenu obavijesti posebno o obavještajnoj pripremi bojišta.

Ovisno o količini raspoloživoga vremena i odluci zapovjednika, stožer može provoditi potpuni proces za razvoj plana, dok za podređenim zapovjedništvima određuje skraćeni proces.

PROVEDBA PROCESA

2 1. KORAK: Prijam i razumijevanje zadaće

Ovaj se dio procesa ne mijenja o odnosu na odlučivanje potpunom metodom, međutim, u ovom koraku zapovjednik odlučuje hoće li skratiti proces odlučivanja ili ne. Ako odluči da će proces skratiti, tada treba odlučiti i koju će tehniku ili kombinaciju tehnika uporabiti za skraćivanje.

2.1 2. KORAK: Raščlamba zadaće

Zapovjednikova uključenost u rad bitna je za skraćivanje vremena tijekom raščlambe zadaće. On mora biti osobno uključen u nadzor i upravljanje procesom raščlambe. Ako nema dovoljno vremena za detaljnu raščlambu, zapovjednik i stožer će zajednički provesti brzu raščlambu kako bi odredili preformuliranu zadaću postrojbe.

Proces obavještajne pripreme bojišta je stalna zadaća koja prati obavještajnu pripremu na temelju nove zadaće i promijenjene situacije. Time se omogućuje da se potrebne obavještajne snage i sredstva prikupe na vrijeme za prikupljanje obavijesti kako bi se prilagodile novoj zadaći. Neprijateljski modeli djelovanja mora biti jasan prije izvješća o raščlambi zadaće. Budući da su modeli temelj za provedbu ratne igre, oni se moraju neprekidno obnavljati i dopunjavati novim informacijama.

Ovisno koliko to vrijeme dopušta, stožerni časnici provode sastanak o raščlambi zadaće. Međutim, moguće je da svoje prosudbe iznose usmeno, i to samo one obavijesti koje su se promijenile od posljednje stožerne prosudbe, bez uporabe grafičkih prikaza i drugih pomagala. Kada je vrijeme izrazito ograničeno oni iznose samo najvažnije obavijesti koje se izravno odnose na novu zadaću i nije ih moguće izostaviti. Ako je zapovjednik izravno uključen u raščlambu zadaće, on može potpuno izostaviti sastanak o raščlambi zadaće.

Dijelovi zapovjednikovih smjernica mogu biti isti kao i kod odlučivanja potpunom metodom, ali smjernice moraju biti kratke i konkretnije. Zapovjednik može dati detaljnu obavijest naglašavajući što želi u svakoj razvijenoj inačici, uključujući i pokusnu namjensku organizaciju snaga i shemu manevra. On može odrediti koje protivničke inačice djelovanja želi ratno igrati protiv naših inačica djelovanja, kao i to koje ogranke ili nastavke želi ugraditi u svaku inačicu djelovanja. Detaljne smjernice usredotočuju stožer na određene parametre unutar kojih treba raditi.

Zapovjednikove se smjernice trebaju neprekidno pregledavati i raščlanjivati. Ako se mijenja situacija i dolaze nove obavijesti, zapovjednik može mijenjati svoje smjernice. Ova vrsta detaljnih smjernica ograničava elastičnost i inicijativu stožera da bi se skratilo vrijeme za razvoj inačica djelovanja, ali zato daje stožeru više vremena za usklađivanje inačica tijekom ratne igre.

Kada su smjernice primljene, stožer odmah upućuje pripremu zapovijed podređenim postrojbama.

2.2 3. KORAK: Razvoj inačica djelovanja

Zapovjednik i odabrano stožerno osoblje mogu dodatno skratiti vrijeme provedbom brze ratne igre čim se inačice djelovanja razvijaju. Brza ratna igra omogućuje zapovjedniku da iz više predloženih inačica odredi jednu ili više inačica kojima je skloniji. Brza ratna igra usredotočuje se na najkritičnije događaje raščlanjujući shemu manevra ne ulazeći u sve elemente proigravanja potpore, raščlanjivanja gubitaka i drugih elemenata. Njome se razvija i izdvaja se jedna ili više inačica djelovanja prije provedbe formalne ratne igre. Ako zapovjednik ne može biti nazočan prigodom provedbe brze ratne igre, stožer provodi kratki prikaz inačica za zapovjednika nakon brze ratne igre. Na temelju brze ratne igre zapovjednik može donijeti ranu odluku i ima mogućnost da odabere svoju inačicu djelovanja i napravi potrebne prilagodbe prije detaljne ratne igre.

Brza ratna igra može se rabiti za odabir samo jedne inačice djelovanja za dalji razvoj. Ona omogućuje stožeru da se usmjeri na usklađivanje inačice djelovanja, umjesto na nastavak razvoja više inačica.

Kada je vrijeme izrazito ograničeno, najbrži proces proizlazi iz zapovjednikove odluke da odmah osobno otpočne s razvojem jedne inačice djelovanja, s ograncima plana, protiv protivničke najvjerojatnije inačice djelovanja. Zapovjednik određuje koji su stožerni časnici važni za pomoć u ovoj fazi, ovisno o vrsti djelovanja koje se planira. Najčešće, to su G2/S2, G3/ S3, koordinator vatrene potpore, koordinator inženjerijske potpore i načelnik stožera (operativni časnik). Zapovjednik može uključiti i podređene zapovjednike, ako su dostupni. Ovaj tim ljudi mora brzo razviti elastičnu inačicu djelovanja za koju osjećaju da će ostvariti zadaću.

Ograničavanje broja razvijenih inačica djelovanja nosi sa sobom rizik previđanja znatno bolje inačice.

Pogrešno je skraćivati vrijeme tako da se ne rabe neprijateljski situacijski modeli. Zapovjednik i stožer moraju ih rabiti kada razvijaju inačice djelovanja. Bez njih, oni ne mogu provesti raščlambu relativne borbene moći niti rasporediti početne snage.

2.3 4. KORAK: Raščlamba inačica djelovanja (ratna igra)

Zapovjednik i stožer moraju ratno proigrati svaku inačicu djelovanja kako bi osigurali da su svi elementi potpuno sjedinjeni i usklađeni. Rana odluka kojom se ograničava broj inačica u ratnoj igri, ili se izrađuje samo jedna inačica, najviše skraćuje vrijeme u ovom koraku. Kada se inačica ratno proigrava, najbolje je to napraviti protiv svih provedivih protivničkih inačica. Međutim, zapovjednik može skratiti vrijeme tako što će od stožera tražiti da naše inačice djelovanja proigra protiv manjeg broja protivničkih inačica.

Zapovjednik može nadzirati ratnu igru i biti spreman donijeti odluke, dati smjernice i pomoći u usmjeravanju stožera na zadaću. Ako je zapovjednik nazočan tijekom ratne igre s više inačica djelovanja, on može odrediti inačicu kojoj je sklon. Tada može odbaciti ostale inačice, dajući više vremena za poboljšanje odabrane inačice.

Stožer se treba koristiti tehnikom kutije, usmjeravajući se na najkritičniji događaj, kao što su djelovanja na cilju ili u području boja. Ako vrijeme dopušta, stožer ratno igra i druge kritične događaje ili kutije. Zapovjednik i stožer moraju s prioritetom odrediti kritične događaje koje žele raščlaniti. Ovi se kritični događaji mogu odrediti raščlambom važnih zadaća. Stožer ratno igra što je moguće više kritičnih događaja u dodijeljenom vremenu.

Stožerni časnici mogu skratiti vrijeme ako precizno odrede i ograniče kriterije ocjenjivanja prije početka procesa ratne igre. Ako je moguće, važni čimbenici mogu se veličinski odrediti i ograničiti na četiri do pet najvažnijih, na temelju zadaće, zapovjednikove namjere i zapovjednikovih smjernica.

Stožer mora raditi tako da podupire zapovjednikov plan. Međutim s obzirom da stožer radi na zapovjednikovom planu, on ne smije postati toliko naklonjen njemu da razvije takav plan koji nije provediv i ne može se poduprijeti. Ako stožer utvrdi da ne može poduprijeti zapovjednikov plan mora se razviti nova inačica djelovanja.

Posebno je važan rad zapisničara. Oni trebaju biti obučeni za brzo zapisivanje uputa za usklađivanje, uputa za podređene postrojbe i obavijesti potrebnih za usklađivanje djelovanja tijekom procesa ratne igre. Ako je to moguće dio zapovijedi bit će napisan prije svršetka procesa planiranja.

Mjesto odabrano za ratnu igru mora biti spremno i postavljeno prije nego što je stožer spreman za početak ratne igre. Tablice i ploče moraju biti spremne za uporabu. Povećane skice zemljišta i neprijateljski situacijski modeli moraju biti spremni i nalaziti se na mjestu provedbe ratne igre.

Kada se razvija samo jedna inačica djelovanja, svrha raščlambe inačice djelovanja je potvrditi, pročistiti, uskladiti i objediniti zapovjednikovu inačicu, te predložiti potrebne promjene. Međutim, raščlamba treba slijediti formalni proces ratne igre onoliko koliko to vrijeme dopušta, kako bi se pomoglo zapovjedniku da zorno vidi rezultat i utvrdi moguće ogranke i nastavke inačice. Ako vrijeme dopušta, stožer može nastaviti s ratnom igrom te razviti ogranke i nastavke.

2.4 5. KORAK : Usporedba inačica djelovanja

Ako zapovjednik odluči provesti ratnu igru samo s jednom inačicom djelovanja, ili ako odabere jednu inačicu tijekom procesa ratne igre, nema potrebe za uspoređivanjem inačica djelovanja. Ako se ratno proigrava više inačica a zapovjednik nije donio odluku, stožer mora usporediti inačice djelovanja na način na koji se to radi u procesu odlučivanja potpunom metodom. Ograničenje broja kriterija za usporedbu jedino je važno skraćenje ovoga koraka.

2.5 6. KORAK: Odobrenje inačice djelovanja (donošenje odluke)

Ako je zapovjednik pratio proces planiranja i sudjelovao u njemu, odluka može vrlo brzo postati očita i zapovjednik je može donijeti bez odgode. Ako zapovjednik nije sudjelovao u procesu, nije donio odluku, trebat će se provesti sastanak odlučivanja. Skice inačica djelovanja i njihovo uspoređivanje pomažu zapovjedniku u zornosti i utvrđivanju razlika između inačica. Stožer mora osigurati potpunost inačica s probnom namjenskom organizacijom snaga, opisom inačice, zadaćom i ciljem za svaku podređenu postrojbu. Vrijeme se može skratiti kraćenjem sastanka ograničavajući ga na najvažnije točke.

Ako je razvijena samo jedna inačica djelovanja nema potrebe za cijelim postupkom odlučivanja, osim ako se ne prosudi da je inačica nepogodna, neprovediva ili neprihvatljiva. Ako se to dogodi, mora se razviti druga inačica djelovanja.

Kada se odluka donese, stožer odmah šalje pripremnu zapovijed.

2.6 7. KORAK : Izrada i izdavanje zapovijedi

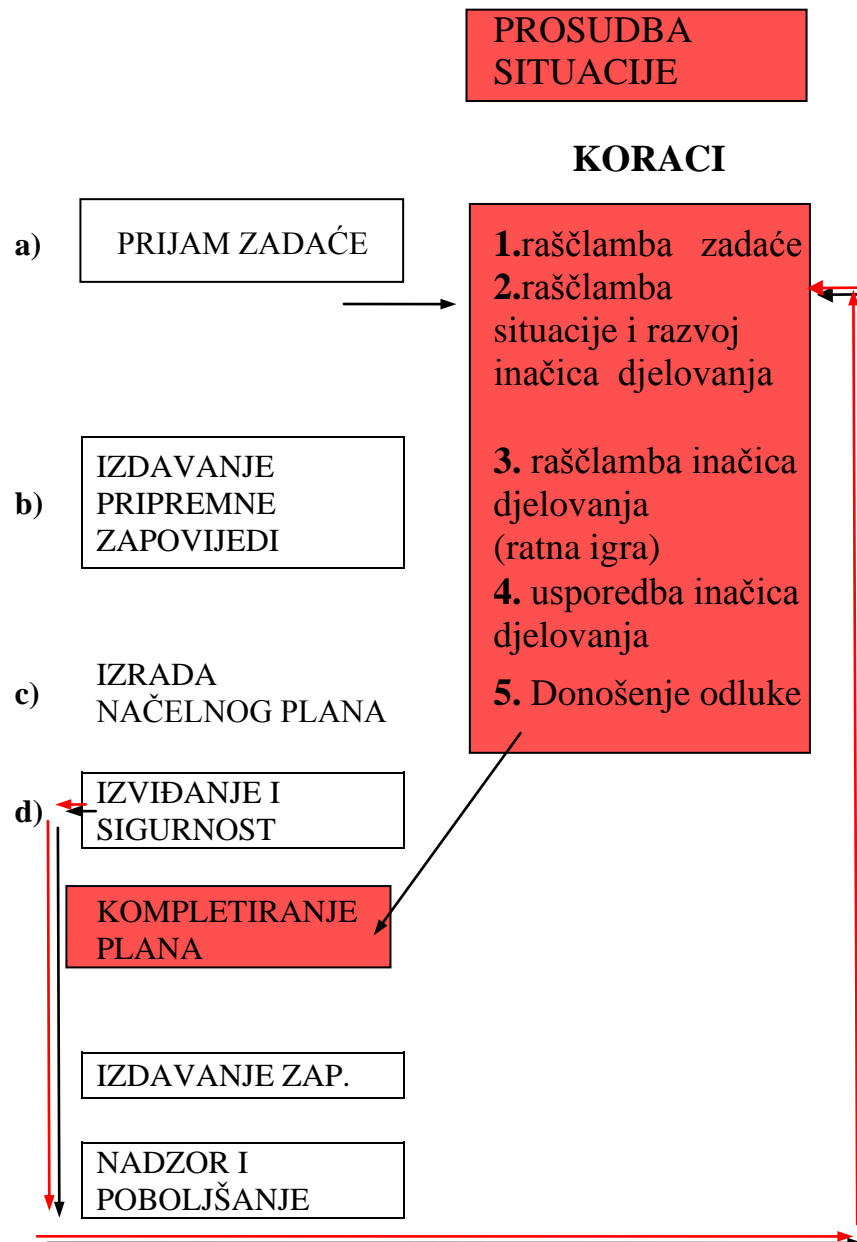
Postupak izrade zapovijedi isti je kao i kod procesa odlučivanja potpunom metodom. Za smanjenje vremena u ovom koraku zapovjednik se može služiti shematskom ili matričnom zapovijedi. Najviše će se vremena skratiti ako se zapovijed izdaje usmeno.

3. DIO

POSTUPAK VOĐENJA POSTROJBI (SATNIJA - VOD) (5 KORAKA)

POSTUPAK VOĐENJA POSTROJBI (SATNIJA-VOD) - shema

Uvodne napomene:

Postupak vođenja postrojbi je proces u kojem zapovjednik prima zadaću, planira je i provodi. To je zapovjedniku satnije – voda poznat način razmišljanja i djelovanja.

- a) **Prijam zadaće.** Zadaća može biti primljena u obliku pisane ili usmene pripreme zapovijedi, operativne zapovijedi ili izvotka iz zapovijedi.
(Kod prijama zapovijedi, uz zapovjednika satnije-voda obvezatna je nazočnost najmanje jednog časnika iz sastava postrojbe).

Razumjevanjem predstojeća zadaća započinje se s radnjama pripremanja postrojbe. Zapovjednik provodi početnu raščlambu kako bi utvrdio elemente za pripremu zapovijed.

S podacima koje ima na raspolaganju, zapovjednik određuje svoj raspored vremena kako bi utvrdio radnje koje mora poduzeti da bi pripremio postrojbu za djelovanje. Ove pripreme radnje počinju s početnim razmatranjem obavijesti o zadaći, neprijatelju, zemljištu i vlastitim snagama.

Početno izviđanje provodi se da bi zapovjednik mogao potpunije razviti vremenski plan . planirajući ga unutra od vremena izvedbe zadaće prema vremenu prijama zadaće.

Zapovjednik mora osigurati podređenim postrojima dostatno vrijeme za njihove planske potrebe.

- b) **Izdavanje Pripreme zapovijedi:** U cilju pravodobnih priprema postrojbe za borbu izdaje se priprema zapovijed koja se tijekom postupka donošenja odluke dopunjuje.
- c) **Izrada načelnog plana:** Ovo je temelj provedbe cjelokupnog planskog procesa.
- d) **Izviđanje i sigurnost:** Načelni plan treba uključivati plan izviđanja i sigurnosti. Planiranjem i provedbom izviđanja potvrđuje se ili prilagođuje načelni plan.

Plan za izviđanje načelno obuhvaća :

- Zahtjeve za obavijestima
- Zahtjeve za sigurnost
- Prioritete vezane uz navedene zahtjeve
- Sredstva na raspolaganju kako bi se odgovorilo tim zahtjevima
- Proračun vremena na raspolaganju u cilju prikupljanja obavijesti ili uspostave mjera sigurnosti
- Određivanje nositelja zadaća izviđanja i osiguranja.

PROSUDBA SITUACIJE

Prosudba je kontinuiran proces u vođenju postrojbe. Zapovjednik satnije-voda prima obavijesti o situaciji, te kod svake obavijesti – tijekom planiranja, prosuđuje koliko ona ima utjecaja na zadaću.

Prosudba u postupku vođenja satnije - voda ima pet koraka:

1. korak: **Raščlamba zadaće**
2. korak: **Raščlamba situacije i razvoj inačica djelovanja**
3. korak: **Raščlamba inačice djelovanja (ratna igra)**
4. korak: **Usporedba inačica djelovanja**
5. korak: **Donošenje odluke.**

1. KORAK: Raščlamba zadaće

Zapovjednik satnije-voda provodi raščlambu zadaće da bi utvrdio slijedeće:

- Zamisao nadređenog zapovjednika
- Raščlamba zadaće/zahtjeva
- Raščlamba ograničenja
- Zadaća postrojbe.

1.1. *Zamisao nadređenog zapovjednika*

Zapovjednik satnije-voda mora utvrditi što nadređeni zapovjednik želi ostvariti. Mora razumijeti svoju ulogu i odgovornost unutar namjere nadređenog.

1.2 *Raščlamba zadaće/zahtjeva*

Zapovjednik izdvaja koje su to zadaće koje mora izvršiti. One su jasno navedene u zapovijedi nadređenog. Daljnjom raščlambom zadaće mogu se uočiti i druge zadaće koje nisu sadržane u zapovijedi kao na primjer, namjenski organizirati postrojbu za izvršenje zadaće, provesti izviđanje da bi se odredio položaj protivnika, zauzeti područje i slično.

Važno je odrediti sve zahtjeve kojima postrojba mora odgovoriti kako bi izvršila zadaću.

1.3. *Raščlamba ograničenja*

U svakoj zadaći postoje ograničenja koja ograničavaju manevar postrojba i drugo, s čim u svezi se daju određene upute.

Važno je da su obavijesti o ograničenjima uključene u zapovijednikovu zamisao i da ih podređeni razumiju i rade u skladu s njima.

1.4. *Zadaća postrojbe*

Nakon što je odredio sve prethodne čimbenike zapovjednik satnije - voda određuje bitnu zadaću za svoju postrojbu i utvrđuje: **Što mora njegova postrojba učiniti za uspjeh zadaće nadređenog.**

Pregledom svake od zadaća utvrđuje koja je od zadaća najbitnija za ostvarenje uspjeha nadređenog.

2. KORAK: Raščlamba situacije i razvoj inačice djelovanja

Ovaj korak uključuje raščlambu situacije upotrebom čimbenika (*zadaca, neprijatelj, zemljište s meteorološkim uvjetima, snage na raspolaganju i raspoloživo vrijeme*). Bitno je uključiti neprijateljsku doktrinu i meteorološke uvjete da bi se utvrdile njegove sposobnosti i slabosti, kao i moguće inačice djelovanja.

- A) Kada ima potpuno shvaćanje situacije zapovjednik satnije-voda razvija nekoliko inačica djelovanja kojima bi izvršio zadaću. Važna je pri tome raščlamba terena i protivnika, ali i zapovjednikovo predznanje o neprijatelju što mu omogućava učinkovitiju i bržu prosudbu i donošenje odluke.
- B) Tijekom raščlambe zapovjednik utvrđuje činjenice u situaciji, ali i pitanja za koje nema potvrde u činjenicama, nego se one temelje na pretpostavkama – na koja pokušava odgovoriti dodatnim izviđanjem.

RAŠČLAMBA SITUACIJA:

2.1. *Raščlamba zemljišta.*

Raščlamba zemljišta zapovjednik bolje shvaća neprijateljeve sposobnosti i ograničenja.

U napadu se prosuđuje:

- Kako neprijatelj upotrebljava zapreke
- Kako će te zapreke utjecati na naš pokret
- Koje postrojbe osiguravaju zapreke
- Kako će zaobići te zapreke.

U obrani se prosuđuje:

- Kako će postojeće zapreke utjecati na protivnika
- Kako postojeće zapreke podupiru našu zadaću.

Prilazi: To su područja kroz koja postrojba može izvoditi manevar. Utvrđuju se za jednu razinu ispod. Razmatraju se obostrano – za naše i protivničke snage.

2.2. *Meteorološki uvjeti i njegovi čimbenici razmatraju se zajedno s terenom.* Primarno je prosuđivati **temperaturu, vlažnost, vjetar, oblačnost i vidljivost.**

Utjecaj meteoroloških čimbenika treba prosuđivati njihovim utjecajem na: **teren, opremu, vozila, naoružanje i vojnike.**

2.3. *Raščlamba protivnika*

Važne obavijesti o neprijatelju dostavljaju se zapovjedniku satnije-voda.

Usredotočenost ove raščlambe je na neprijateljevu snagu i njihove slabosti.

Rezultat raščlambe protivnika treba biti detaljan podatak o njegovoj najvjerojatnijoj inačici djelovanja.

U ovoj točki zapovjednik raščlanjuje *neprijateljev sastav, raspored, trenutačne aktivnosti, mogućnosti ojačavanja, moguće inačice djelovanja i njegove slabosti.*

- Raščlanjuje snagu i naoružanje koje bi neprijatelj mogao upotrijebiti.
- Raspored na zemljištu, na obrambenim položajima, područjima prikupljanja, ili postrojbi koje se kreću.
- Trenutačne aktivnosti iskazivati na aktivnosti koje mogu upućivati na njegove moguće namjere.
- Mogućnosti ojačavanja. Utvrditi položaje pričuve i prosuditi vrijeme potrebno za protunapad ili ojačavanje.
- Moguće inačice djelovanja. Odrediti neprijateljevu moguću inačicu djelovanja i raščlaniti je.
- Slabosti. Odrediti kako te slabosti iskoristiti.

2.4. *Raščlamba snaga na raspolaganju – Vlastite snage*

Vlastite snage se raščlanjuju da bi se utvrdilo kako će dodjeljene i postrojbe potpore obaviti svoju zadaću.

Trenutačni raspored postrojbi, stanje opskrbe i popunjenost ljudstvom, mogući gubitci ljudi i naoružanja, stanja streljiva i moral.

Zapovjedni časnik (zapovjednik satnije –voda) razmatra namjensku organizaciju svojih snaga i kod svih planiranih promjena. Svrha ovog je utvrditi sve raspoložive resurse i sva ograničenja.

2.5. *Raščlamba vremena za izvršenje zadaće*

Stalno se ažurira početna raščlamba vremena u okviru vremena određenog u zapovjedi nadređenog.

RAZVOJ INAČICA DJELOVANJA

To je shema manevra sa skicom. Opisuje uporabu pješačkih vodova, sredstava potpore i drugih značajnijih elemenata kao što su dodjeljene postrojbe, oružja ili inženjerska potpora.

Uobičajeno je razviti dvije do tri inačice djelovanja, a raspoloživo vrijeme može ograničiti planiranje na samo jednu. U ovom slučaju se mora provesti ratna igra po predloženoj inačici.

Kod razvoja inačica djelovanja treba razmatrati:

- Gdje preuzeti rizik vežući ga za glavni napor.
- Koja su sredstva potrebna za izvršenje zadaće.
- Osigurati i sveobuhvatnu potporu.
- Kakva je sloboda djelovanja podređenih i uporaba mjera nadzora da bi se uskladilo djelovanje podređenih.

3. KORAK: Raščlamba inačica djelovanja (ratna igra)

One se provode ratnom igrom – ovim se osigurava da su inačice djelovanja valjane i da je zapovjednik osigurao zornost borbe koja slijedi. One jasno pokazuju gdje će postrojba preuzeti rizik, gdje i kada će biti potrebno odlučiti, kao i prednosti i nedostatke svake od inačica djelovanja.

A) Tehnike. Temeljne tehnike koje se provode u raščlambi inačica djelovanja kroz ratno proigravanje su metode: **kutije, pojasa i prilaza.**

3.1. Metoda kutije. Ova se metoda koristi kada se zapovjednik usredotočuje na specifična područja u okviru bojnog polja. Zapovjednik se služi koracima: *akcija – reakcija – protureakcija* – ali se ograničavaju na kutiju koja može obuhvaćati područje cilja, područje angažiranja, prelazak rijeke, minskog polja i sl.

3.2. Metoda pojasa. Upotrebljavajući tehniku pojasa inačice djelovanja se dijele na sekcije po dubini i onda se proigrava ratna igra kroz svaki pojas sekcije.

3.4. Metoda prilaza (prilaza po dubini). Uglavnom se koristi za ratnu igru obrambenih inačica djelovanja kada postoji nekoliko prilaza koji se moraju razmatrati. Ratna igra se usredotočuje na jedan od mogućih prilaza.

B) Ratna igra. Proigravajući inačice djelovanja protiv najvjerojatnijih neprijateljevih inačica djelovanja, zapovjednik (zorno i u mislima) proigrava na način kako on misli da će se borba odvijati. Dijeli područje inačica djelovanja na događaje djelovanja te raščlanjuje vjerojatnu reakciju i razmatra vjerojatnu protureakciju. Ovaj proces akcije, reakcije i protureakcije teče do završetka zadaće.

4. KORAK: Usporedba inačica djelovanja

U ovom koraku zapovjednik satnije-voda uspoređuje inačice djelovanja i bira onu kojom se najvjerojatnije izvršava zadaću. Razmatra prednosti i nedostatke koje pruža svaka inačica. Razmatra kako kritični događaji utječu na svaku od inačica djelovanja.

Značajni čimbenici. To su zajednički čimbenici koji omogućuju usredotočenje kod usporedbe inačica djelovanja. Izabiru se za svaku zadaću posebno.

Značajni su jer izravno utječu na uspjeh zadaće. Uobičajeno je birati od 3 do 7 čimbenika koji osiguravaju dobru usporedbu. Dva su temeljna tipa značajnih čimbenika – **opći i posebni** čimbenici zadaće.

* **Opći čimbenici javljaju se kod uporabe pješništva.**

Zapovjednik satnije-voda odlučuje koji su to čimbenici i onda izrađuje listu tih čimbenika.

Na primjer lista može uključivati:

- sigurnost
- jednostavnost
- iznenađenje
- iskorišćenje protivničkih slabosti
- rizik
- zaustavljanje neprijateljevog napada
- koncentraciju na odlučujućoj točki
- upotreba ograničene vidljivosti
- upotreba ključnog oružja.

* **Posebni čimbenici** nastaju kao zahtjevi pojedine zadaće, a obično su uvjetovani kritičnim događajima identificiranim kroz proces ratne igre.

To su:

- evakuacija ranjenika
- tereti vojnika/pješaka
- učinkovitost kod izvedbe zadaće
- upotreba vremena.

Matrica odlučivanja.

Kada je izabrao značajne čimbenike mora odlučiti koja inačica djelovanja daje bolju potporu kojem od njih. Najjednostavnije je ocjenjivati sa + onoj inačici djelovanja koja najbolje podupire jedan od čimbenika.

ČIMBENICI	INAČICA DJELOVANJA 1	INAČICA DJELOVANJA 2	INAČICA DJELOVANJA 3
Iznenadjenje		+	
Fleksibilnost	+		
Brzina			+
Borbena moć		+	
Upotreba terena	+		
Oprema i teret		+	
UKUPNO	2	3	1

Matrica odlučivanja za izbor inačice djelovanja.

5. KORAK: Donošenje odluke

Peti korak procesa prosudbe uključuje donošenje odluke. Izabire se inačica djelovanja za koju se prosudi da ima najviše izgleda za uspjeh. Rezultati usporedbe pomažu zapovjedniku donijeti odluku. Zapovjednik ne mora izabrati inačicu djelovanja koju matrica odlučivanja predstavlja kao najbolju. Mogu postojati razlozi koji se ne mogu uključiti u matricu, a mogu biti značajni i imati velik utjecaj na zadaću. To su psihološka spremnost vlastitih snaga, razina umora i sl. Ako je odluka donošena prije nego se takve činjenice utvrde, zapovjednik treba ažurirati svoju prosudbu i odlučiti o njihovom utjecaju na zadaću. To je stalni proces prosudbe koji omogućuje zapovjedniku donošenje brzih odluka tijekom borbe.

4. DIO

PROBE KAO POSTUPAK ILI PROCES UVJEŽBAVANJA ODREĐENE AKTIVNOSTI ZA ZADAĆU

- 1. Slanje izvješća potvrde**
- 2. Prijam izvješća potvrde**
- 3. Višerodna proba**
- 4. Proba potpore**
- 5. Proba standardnih operativnih postupaka**
- 6. Tehnike proba**
- 7. Odgovornosti u probi**
- 8. Probe uporabom simulacija**
 - Simulacijska vježba –PRVA BITKA**

PROBE

To je postupak ili proces uvježbavanja određene aktivnosti prije izvršenja zadaće. Probama se obuhvaćaju najvažnije borbene aktivnosti, putem kojih se sudionici zorno upoznaju sa zadaćom i planovima.

Probe im pomažu u prostornoj i taktičkoj orijentaciji u vlastitoj postrojbi i prema susjedima.

Ponavljanjem borbenih zadaća tijekom proba ostvaruje se trajna predodžba najvažnijih aktivnosti koje slijede.

Probe omogućavaju raščlambu borbenih planova u najvažnijim dijelovima kao što su:

- opći tijek djelovanja,
- očekivana uspješnost,
- zapovijedanje,
- nadzor.

Probe se mogu organizirati na svim razinama zapovijedanja, te iste mogu biti različite po vrstama i tehnikama provedbe.

Vrijeme je važan čimbenik u odabiru proba, ali njihov odabir će ovisiti od vrste zadaće, od moguće primjene tehnike, te od razine sudionika.

U uvjetima ograničenog vremena probe se mogu svesti na jednostavniji oblik, a da se pri tome ne izgube svoj smisao i važnost.

VRSTE PROBA:

1. Slanje izvješća potvrde

Izvjeshće potvrde provodi se neposredno **nakon prijama** bilo koje vrste zapovjedi ili zadaće.

Cilj je da podređeni izvjest nadređenog o razumjevanju namjere. Proba izvješća potvrde omogućuje provjeru uvježbanosti stožera u brzini i sadržaju dostavljanja **Izvjeshća potvrde**.

2. Prijam izvješća potvrde

Prijam izvješća potvrde se provodi *kroz* proces donošenja odluke. Ovom probom omogućuje se zapovjedniku razjašavanje vlastitih namjera, u početnoj fazi postupka prosudbi podređenih.

Ono omogućuje nadređenom zapovjedniku:

- uočavanje problema u zamisli zapovjednika podređenih postrojbi,
- uočavanje problema u zamisli djelovanja podređenih
- praćenje kako podređeni namjeravaju izvršiti svoju zadaću.

3. Višerodna proba

Višerodnu probu provodi zapovjedništvo manevarskih postrojbi *nakon* izdavanja operativne zapovjedi podređenih postrojbi. Ova proba omogućuje:

- usklađenost planova podređenih postrojbi s planovima ostalih postrojbi,
- provjeru jesu li svi planovi podređenih postrojbi u skladu s namjerama zapovjednika.

4. Proba potpore

Proba potpore provodi se unutar jednog ili više operativnih sustava, a može biti proba operativnih sustava, paljbene potpore ili proba osiguranja borbenih djelovanja. Proba potpore provodi se *kroz* proces donošenja odluke. Svim probama operativnih sustava zajedničko je:

- usklađivanje pojedinih operativnih sustava radi ostvarenja plana nadređenog i izvršenje dodijeljenih zadaća,
- usklađivanje pojedinih operativnih sustava s planom manevra.

5. Proba standardnih operativnih postupaka

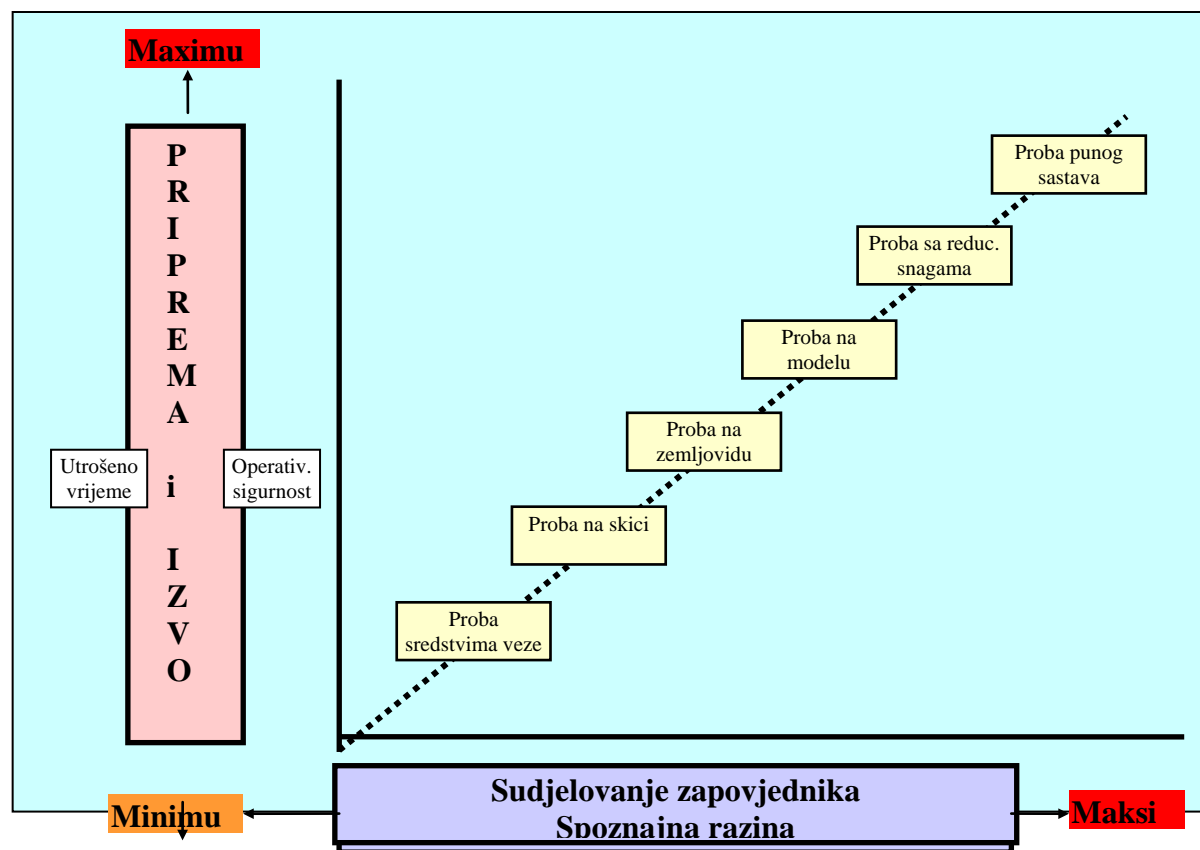
Ova proba koristi se na svim razinama, ali najčešće na razini voda i desetine. Koristi se tijekom procesa donošenja odluka. Može se izvoditi kao: proba izmjene smjene u taktičkom operativnom središtu, označavanje prolaza tijekom savladavanja prepreka, postupak pri popuni s gorivom i mazivom u kretanju, ili kao proba obrambenih djelovanja u području brigadne potpore.

TEHNIKE PROBA:

Najčešće se koriste slijedeće tehnike:

- Proba punim sastavom.
- Proba sa smanjenim sastavom.
- Proba na modelu.
- Proba na skici.
- Proba na zemljovidu.
- Proba sredstvima veze.

Navedenim redoslijedom obuhvaćene su tehnike od najzahtjevnije do najjednostavnije. Svaka od tehnika omogućuje različitu spoznajnu razinu sudionika i različit sigurnosni rizik.

Shema 1. Tehnike proba u odnosu na vrijeme, izvore, operativnu sigurnost, sudjelovanje i spoznaju

1. Proba punim sastavom

Proba punim sastavom uključuje sudjelovanja svih vojnika i sustava koji provode zadaću, a rezultira najdetaljnije razumijevanje zadaće. Ako je moguće, postrojbe bi trebale provoditi probe pod istim uvjetima (vrijeme, doba dana, zemljište, korištenje bojevog streljiva) u kojima će se provoditi zadaća. Proba punim sastavom je najzahtjevnija na višim razinama zapovijedanja.

Ona zahtjeva najviše vremena od svih tehnika, međutim ovo je najučinkovitija tehnika za manje postrojbe, satnije i niže, u cilju razumjevanja zadaće.

Podređene postrojbe mogu provoditi probe punim sastavom kao dio probe smanjenih snaga više postrojbe.

Pokret većih sastava sigurno će privući pozornost protivnika, stoga postrojbe moraju razraditi sigurnosni plan. Jedna od metoda je razvijanje usporednog plana koji će uključiti grafičke prikaze i radio frekvencije.

Ukoliko nije planirano u početnom rasporedu snaga, zemljište za probe može predstavljati problem. Zemljište za odvijanja probe mora biti prepoznatljivo i sigurno.

2. Proba smanjenim sastavom

Proba smanjenim sastavom zahtijeva manje izvora nego proba punim sastavom, jer uključuje samo najvažnije dijelove. Područje odvijanja probe može biti isto kao i kod punog sastava, ali je broj sudionika znatno manji. Zapovjednik prvo odlučuje o zapovjednoj razini koja će sudjelovati u probi. Smanjenim sastavom se omogućuje uvježbavanje zadaće prije uvježbavanja punog sastava.

Proba smanjenih sastava najčešće zahtijeva manje vremena, nego što je to slučaj sa tehnikom probe punog sastava.

Manje postrojbe mogu izvoditi probu punim sastavom, kao dio probe smanjenih snaga veće postrojbe.

Kod ove probe je smanjen problem operativne sigurnosti jer je postrojba manja, iako broj radio veza ostaje isti kao i kod uvježbavanja punog sastava.

Zemljište za probu može biti isto kao i kod punog sastava.

3. Proba na modelu zemljišta (reljefu)

Proba na modelu zemljišta zahtijeva manje vremena i manje izvora, nego proba smanjenim snagama. Precizno napravljen model zemljišta može pomoći u zornosti djelovanja sukladno zapovjednikovim namjerama. Veličina modela može varirati od manjih na kojima se prikazuju postrojbe oznakama, do većih po kojima se može vježbati maketama.

Najviše vremena se može utrošiti na izgradnju modela zemljišta. Model zemljišta mora osigurati preciznost, odgovarajući razmjer i dovoljan broj detalja za probu zadaće.

Budući da proba na modelu zemljišta omogućava manje sudionika nego stvarna djelovanja, otežana je višerazinska zastupljenost.

Sigurnosni problemi mogu se pojaviti jedino ukoliko područje oko mjesta gdje se izvodi proba nije osigurano.

4. Proba na zemljovidu

Postupci **proba na zemljovidu** slični su probama na skici, osim što se umjesto skice koristimo zemljovidom i operativnim shemama.

Priprema ove probe je najjednostavnija jer zahtijeva samo zemljovide i grafička pomagala.

5. Proba na skicama

Postrojbe mogu koristiti **tehniku skice** u svim prilikama. Postupak je isti kao i kod probe na modelu zemljišta. Skice moraju biti dovoljno velike kako bi ih mogli koristiti svi sudionici. Pokretni simboli postrojbi predstavljaju njihov položaj i manevar na skici.

Pri ovoj probi načelno nema sigurnosnih problema.

6. Proba sredstvima veze

Proba sredstvima veze provodi se prema redoslijedu događaja koje uspostavlja zapovjednik. Uvježbavaju se samo najvažniji, najkritičniji dijelovi u zadaći. Kada se koriste ova proba upotrebljuje se oprema veze potrebna za provedbu zadaće. Najbolja učinkovitost se postiže kada svi sudionici imaju potrebnu komunikacijsku opremu za rad, kao i preslike operativne zapovijedi i sheme.

Ova tehnika zahtijeva dosta vremena ukoliko su sve postrojbe uključene u rad. Sigurnosni problemi mogu nastupiti zbog obima radio veza i moguće kompromitacije, a zbog neprijateljskog prisluškivanja radio veza. Za probu se moraju koristiti različite frekvencije od onih koje će se koristiti pri djelovanju. Uporaba žičnih veza je primjerenija, ali u tom slučaju izostaje provjera sustava radio veza.

ODGOVORNOSTI ZA PROBE

Planiranje

Zapovjednik osigurava sljedeće obavijesti, kao dio zapovjednikovih smjernica nakon što je izabrana inačica djelovanja:

- Vrstu probe,
- Tehniku probe,
- Mjesto,
- Sudionike,
- Način djelovanja protivnika.

Načelnik stožera osigurava da sve probe budu usklađene. Predlaže vrijeme i mjesto probe, a to se preciznije određuje putem pripreme ili operativne zapovijedi.

Također Načelnik stožera osigurava izvedbu probe sa stožerom, određuje cilj probe temeljem odabira vrste i tehnike uvažavajući čimbenike, zadaće, protivnika, vlastitih snaga, zemljišta i raspoloživog vremena.

Priprema

Zapovjednik u pripremi određuje:

- prioritete važnijih događaja u probi,
- potrebno vrijeme za probu.

Također izvodi osobnu pripremu, koja uključuje:

- poznavanje namjenski organiziranih snaga,
- spremnost ljudstva i sredstava,
- razinu opće spremnosti postrojbe za dodijeljenu zadaću.

Načelnik stožera u pripremi koordinira i dodjeljuje vrijeme za probe.

Istovremeno određuje vremenska ograničenja, sukladno zapovjednikovim smjernicama i čimbenicima zadaće (protivnika, vlastitih snaga, zemljišta i vremena), te potvrđuje mjesto za pripremu probe.

Mjesto probe mora imati:

- Odgovarajuća obilježja i nastavna pomagala.
- Osiguranje.

Određuje metodu za nadziranje probe i osiguranje logističke potpore.

Podređeni u svoj proces planiranja uključuju:

- kompletiranje zapovijedi i planova postrojbe,
- uočene neusklađenosti proizašlih iz zapovijedi vlastite postrojbe,
- izrada kopije zapovijedi za potrebe vlastite postrojbe,
- izvodi osobne pripreme slično kao i nadređeni zapovjednik.

PROBE UPORABOM SIMULACIJA

Simulacijska vježba – prva bitka

Prva bitka je simulacijska vježba koja se provodi ručno (bez uporabe računala), te ista ne razmatra djelovanje ni razmještaj pojedinačnih oružja. Osmišljena je za uvježbavanje zapovjednih skupina i stožera od razine bojne do zbornog područja. Postavlja zapovjednike i njihove stožere u stvarne događaje, uz slobodu odlučivanja u ograničenom vremenu. Sustav simulacije može se primijeniti na svaki scenarij, teren ili organizaciju snaga. Time se omogućava ispunjenje zadanih ciljeva zapovjedne i stožerne obuke.

Ciljevi simulacijske vježbe prva bitka

Ciljevi simulacijske vježbe su omogućavanje zapovjednim skupinama i stožerima uvježbavanje u:

- provedbi zadaća koji se postavljaju pred zapovjednika i stožer,
- provođenju taktičkih zamisli,
- pravilnom korištenju zemljišta,
- objedinjavanju vatrene potpore,
- prikupljanju i uporabi obavještajnih podataka,
- uporabi zapreka,
- sustavima komuniciranja,
- logističkoj potpori i
- uvažavanju neprijateljevih taktičkih i drugih prednosti.

Prednosti i nedostaci simulacijskih vježbi

Pravilnim odabirom simulacijske vježbe, te ispravno postavljenim ciljevima, ova vrsta vježbi može biti važan čimbenik u održavanju spremnosti postrojbe. Uporabom simulacija za obuku u zapovjedanju i upravljanju može se:

- uvježbati i ocijenjivati obučenosť postrojbi za izvršenje zadaće,
- uvježbati i ocijenjivati obučenosť stožera i primjenu standardnih operativnih postupaka postrojbe,
- obučavati se u taktičkoj uporabi suvremenog oružja, ili u gubicima i složenosti suvremene prosudbe gubitaka,
- uvježbati izradu i dostavu izvješća i općenito komuniciranje između zapovjednika i članova stožera, zapovjednika i podređenih zapovjednika, zapovjednika i susjednih zapovjednika te između zapovjednika i viših zapovjednih razina.

Simulacijska vježba PRVA BITKA **ne koristi se za:**

- vrednovanje ispravnosti zapovjednih odluka,
- ocjenjivanje je li neko rješenje operativnog plana moguće provesti ili ne,
- raščlambu rezultata provedbe plana.

Za razliku od ratnih igara koje se provode tijekom procesa donošenja odluke, simulacijska vježba Prva bitka počinje nakon što je odluka donjeta i napisana zapovijed.

Ratna igra ima cilj provjeriti zamisao i postavljenu inačicu djelovanja, a prvom bitkom se provjerava sposobnost zapovjednika i provodljivost odluke na nižoj razini.

5. DIO

IZVJEŠČIVANJA/SASTANCI U PROCESU DONOŠENJA ODLUKE

- 1. – izvješćivanje po raščlambi zadaće**
- 2. – sastanak po odabiru inačice djelovanja**
- 3. – izvješćivanje o operativnom planu ili zapovijedi**

1. - IZVJEŠČIVANJE PO RAŠČLAMBI ZADAĆE (nakon drugog koraka)

Po raščlambi zadaće, časnik koji izvješćuje mora biti upoznat s:

područjem borbenog djelovanja i područjem interesa,

situacijom u kojoj se nalazi neprijatelj i njegovim sposobnostima,

raspoloživim vremenom za planiranje i provedbu borbenog djelovanja,

raspoloživim vlastitim snagama i sredstvima.

Izjestitelj	Sadržaj
Načelnik stožera	1. Svrha izvješćivanja i raspored podnošenja izvješća.
G-2/S-2	Početna obavještajna prosudba: a. Raščlamba zemljišta (područja borbenog djelovanja, područje interesa i mogući prilazi). b. Raščlamba vremena. c. Raščlamba protivnika sa situacijskim modelima. Moguća/e inačica/e djelovanja ("najvjerojatnija" i "najopasnija" inačica).
G-3/S-3	1. Zadaća višeg zapovjedništva. 2. Namjera višeg zapovjedništva (prvonadređeni i drugonadređeni zapovjednici). 3. Činjenice. 4. Pretpostavke. 5. Ograničenja za provedbu borbenog djelovanja. 6. Izričite zadaće. 7. Podrazumijevajuće zadaće. 8. Najvažnija zadaća. 9. Problemi i nedostaci. 10. Prijedlozi. 11. Obučenost postrojbi i spremnost za zadaću
Prvi dočasnik	Pojedinačna obuka i spremnost dočasničkog potpornog lanca

G1/S-1	<ol style="list-style-type: none">1. Osoblje.<ol style="list-style-type: none">a. Činjenice.<ol style="list-style-type: none">(1) Personalna popuna i(2) Zamjene i povratak oboljelih na dužnost.(3) Kritični nedostaci u vojno popisnim djelatnostima.b. Pretpostavke.<ol style="list-style-type: none">(1) Zamjene.(2) Očekivana potpora.(3) Drugo.c. Zaključci.<ol style="list-style-type: none">(1) Predviđena popunjenost na dan–D.(2) Predviđeno stanje kritičnih vojno popisnih djelatnosti na dan–D.(3) Problemi i nedostaci.(4) Prijedlozi.
G4/S-4	<ol style="list-style-type: none">2. Opskrba vojnika<ol style="list-style-type: none">a. Činjenice.<ol style="list-style-type: none">(1) Stanje opskrbnih sredstva(2) Stanje logističkih usluga na bojištu.(3) Kritični nedostaci.b. Pretpostavke.<ol style="list-style-type: none">(1) Stupnjevi dopunske opskrbe.(2) Očekivana potpora.(3) Ostalo.c. Zaključci.<ol style="list-style-type: none">(1) Predviđene razine opskrbe i stanje logističkih usluga na bojištu na dan–D.(2) Problemi i nedostaci.(3) Predviđeni sanitetski i medicinski kapaciteti.(4) Prijedlozi.3. Oružje i streljivo.<ol style="list-style-type: none">a. Činjenice.<ol style="list-style-type: none">(1) Stanje.(2) Sustav raspodjele.(3) Ograničenja.(4) Kritični nedostaci.b. Pretpostavke.<ol style="list-style-type: none">(1) Stupnjevi dopunske opskrbe.(2) Očekivana potpora.(3) Ostalo.c. Zaključci.<ol style="list-style-type: none">(1) Predviđeno stanje opskrbe na dan–D.(2) Predviđeni sustav raspodjele.(3) Problemi i nedostaci.(4) Prijedlozi.

	<p>4. Gorivo i mazivo.</p> <p>a. Činjenice.</p> <p>(1) Stanje.</p> <p>(2) Sustav raspodjele (stalna mjesta opskrbe gorivom, opskrba gorivom u kretanju).</p> <p>(3) Ograničenja.</p> <p>(4) Kritični nedostatci.</p> <p>b. Pretpostavke.</p> <p>(1) Stupnjevi dopunske opskrbe.</p> <p>(2) Očekivana potpora.</p> <p>(3) Ostalo.</p> <p>c. Zaključci.</p> <p>(1) Predviđeno stanje opskrbe na dan–D.</p> <p>(2) Predviđeni sustav raspodjele.</p> <p>(3) Problemi i nedostatci.</p> <p>(4) Prijedlozi.</p> <p>5. Održavanje.</p> <p>a. Činjenice.</p> <p>(1) Stanje održavanja (spremnost sredstava i opreme).</p> <p>(2) Stanje.</p> <p>(3) Vrijeme popravaka i izvlačenja/evakuacije sredstava.</p> <p>(4) Kritični nedostatci.</p> <p>b. Pretpostavke.</p> <p>(1) Potpora.</p> <p>(2) Ostalo.</p> <p>c. Zaključci.</p> <p>(1) Predviđeno stanje održavanja na dan–D.</p> <p>(2) Problemi i nedostatci.</p> <p>(3) Prijedlozi.</p> <p>6. Kretanje.</p> <p>a. Činjenice.</p> <p>(1) Stanje prijevoznih sredstava.</p> <p>(2) Kritične komunikacijske linije i stanje glavnog smjera opskrbe (zrakom, vodom, željeznicom, kopnenim putovima, točke prijelaza s jednog prijevoznog sredstva na drugo).</p> <p>(3) Kritični nedostatci.</p> <p>b. Pretpostavke.</p> <p>(1) Potpora.</p> <p>(2) Ostalo.</p> <p>c. Zaključci.</p> <p>(1) Predviđeno stanje prijevoznih sredstava na dan–D.</p> <p>(2) Predviđeno stanje komunikacijskih linija i glavnog smjera opskrbe.</p> <p>(3) Problemi i nedostatci.</p> <p>(4) Prijedlozi.</p>
G-6/S-3	<p>a) Stanje sustava veza i informatičke potpore</p> <p>b) Prosudba mogućnosti uspostave sustava veza i informatičke potpore</p> <p>c) Zahtjevi prema nadređenom</p>

Časnik za OJI	<p>Informiranje i odnosi s javnošću:</p> <ul style="list-style-type: none">a) Činjenice<ul style="list-style-type: none">(1) Sustav unutar vojnog informiranja(2) Sustav informiranja javnosti(3) Informiranostb) Pretpostavke<ul style="list-style-type: none">(1) Problemi i nedostaci(2) Interes javnosti(3) Ostaloc) Zaključci<ul style="list-style-type: none">(1) Prosudba stanja na dan-D(2) Procjena ažurnosti plana odnosa s javnošću(3) Prijedlozi <p>Vojna psihologija</p> <ul style="list-style-type: none">a) Činjenice<ul style="list-style-type: none">(1) Rezultati PBS, KLIS, PSK i POS-PPb) Pretpostavke<ul style="list-style-type: none">(1) Očekivana ograničenja i poteškoće(2) Ostaloc) Zaključci<ul style="list-style-type: none">(1) Predviđeno stanje psihičke bojne spremnosti na dan-D(2) Prijedlozi <p>Vojna kultura</p> <ul style="list-style-type: none">a) Činjenice<ul style="list-style-type: none">(1) Prihvaćenost normi ponašanja po međunarodnom ratnom pravu(2) Vjerska potpora(3) Kulturno-zabavna potporab) Pretpostavke<ul style="list-style-type: none">(1) Procjena potreba(2) Ostaloc) Zaključci<ul style="list-style-type: none">(1) Prosudba elemenata vojne kulture u odnosu na zadaću(2) Prijedlozi
Načelnik stožera	Prijedlog preformulirane zadaće
G-3/S-3	VREMENSKI PLAN RADA
Zapovjednik	Smjernice za daljnji rad stožera

2. - SASTANAK PO ODABIRU INAČICE DJELOVANJA (nakon petog koraka)

Po odabiru inačice djelovanja, svaki sudionik mora poznavati:

- raščlambu zemljišta u području borbenog djelovanja,
- stanje i mogućnosti protivnika,
- vlastitu i protivničku inačicu djelovanja,
- raspoložive vlastite snage,
- uporabljene pretpostavke,
- popis kritičnih događaja,

Izvjestitelj	Sadržaj
G-3/S-3	Dobre i loše strane vlastitih snaga
G-2/S-2	Dobre i loše strane protivnika i odabrana inačica neprijateljskog djelovanja.
G-4/S-4	Dobre i loše strane logističke potpore i osiguranje zadaće
G-6/S-3	Dobre i loše strane, te mogućnosti sustava veza
G-1/S-1	a) Dobre i loše strane popune b) Gubitci (proračun)
Načelnik stožera	Iznosi cjelokupnu odabranu inačicu djelovanja (kroz opis i shemu)
Zapovjednik	Priopćava svoju Odluku i daje smjernice za izradu operativne zapovijedi.

OPASKA: Časnik za odnose s javnošću može u petom koraku izraditi svoju tablicu ocjenjivanja i tako sudjelovati u odabiru inačice djelovanja.

U ovom slučaju na ovom sastanku on je jedan od izvjestitelja s dobrim i lošim stranama za odabranu inačicu.

3. - IZVJEŠĆE O OPERATIVNOM PLANU ILI ZAPOVIJEDI (nakon šestog koraka)

Prije brifinga o operativnom planu ili zapovijedi, sudionici moraju znati i imati:

odgovarajuće zemljovide s grafičkim prikazima na prozirnici,
potpuni plan ili zapovijed nadređenog zapovjedništva,
zadaću susjednih postrojbi,
najnovije podatke o neprijatelju, zemljištu i vremenu,
bilješke s ratne igre odabrane inačice djelovanja.

Izjestitelj	Sadržaj
Načelnik stožera	Namjera višeg zapovjedništva (prvonadređeni i drugonadređeni zapovjednici).
G-2/S-2	Pretpostavke (u operativnom planu). Zaključci obavještajne pripreme bojnog polja
G-3/S-3	Zadaća (na prozirnici ili papiru) Borbena organizacija (na prozirnici ili papiru). Zamisao djelovanja (rabiti grafički prikaz za ilustraciju). a. Shema manevra u odnosu na radni okvir bojišta. b. Glavni napor. c. Vatrene potpora (ovaj dio može iznijeti koordinator vatrene potpore). d. Prioriteti opće potpore. e. Model za potporu odlučivanja i matrica odlučivanja. Zadaće manevarskim postrojbama. Upute za usklađivanje.
G-4/G-1 S-4/S-1	Opća zamisao potpore (rabiti grafički prikaz personalno-logističke potpore za ilustraciju). a. Kratak sadržaj zadaće nadređene postrojbe za potporu. b. Mjesta zapovjedništva postrojbe za potporu, uključujući mjesto logističke baze. c. Prioriteti potpore višeg zapovjedništva i gdje i kako se naša postrojba uklapa u te prioritete d. Prioteti potpore e. Postrojba nadređenog za osiguranje bojnih djelovanja koja nas podupire. f. Važne/neuobičajene funkcije osiguranja bojnih djelovanja s utjecajem na operativne faze. g. Potpora prije bojnih djelovanja u odnosu na važne, kritične, nestandardne ili neuobičajene funkcije potpore te u odnosu na vanjske i unutarnje prioritete.

	<p>h. Potpora tijekom bojnih djelovanja u odnosu na važne, kritične, nestandardne ili neuobičajene funkcije potpore te u odnosu na vanjske i unutarnje prioritete. Ako je djelovanje podijeljena na faze onda se i potpora tijekom djelovanja mora podijeliti i objasniti po fazama).</p> <p>i. Potpora nakon djelovanja u odnosu na važne, kritične, nestandardne ili neuobičajene funkcije potpore te u odnosu na vanjske i unutarnje prioritete.</p> <p>j. Bilo koji veći rizik.</p> <p>NAPOMENA: Dodatne informacije o osiguranju bojnih djelovanja – osoblje, opskrba, oružje i strjeljivo, održavanje, kretanje i zaštita – mogu se navesti u pododlomcima ili u posebnom privitku.</p>
G-6/S-3	Zapovijedanje i veza
Časnik za OJI	Odnosi s javnošću i informiranje Osiguranje borbenih djelovanja - u zapovijedi za djelovanje/operaciju. a) Prije b/d b) Tijekom b/d c) Poslije b/d
Zapovjednik	Smjernice za daljni rad stožera

Časnik za OJI razrađuje detaljno sadržaj po slijedećem:

a) - **Prije djelovanja**

informiranje javnosti i odnosi s javnošću
informiranje vojnika o zadaći
psihološki odabir
psihološka priprema za bojna djelovanja
vjerska potpora
kulturno-zabavna potpora

b) - **Tijekom djelovanja**

informiranje javnosti u svezi zadaće
informiranje vojnika o izvršavanju zadaće
zbrinjavanje psihotraumatiziranih
praćenje stanja PBS-a i izvještavanje o promjenama
vjerska potpora
foto i video dokumentiranje svih aktivnosti

c) - **Poslije djelovanja**

informiranje javnosti
informiranje vojnika o postignutim ciljevima
sanacija stresa i borbenog umora
vjerska potpora
kulturno-zabavna potpora
arhiviranje foto i video dokumentacije

NAPOMENA:

Iz navedenih sadržaja vidi se da se neke točke više puta ponavljaju (npr. namjera višeg zapovjedništva ili preformulirana zadaća. Razlog tome je u činjenici da se tijekom procesa odlučivanja (posebno skraćenom metodom) ne moraju održati svi sastanci te je stoga važno znati potpuni sadržaj svakog sastanka. Jasno je da, ako se u procesu odlučivanja provode svi (ili većina) sastanka za zapovjednika, ono što je rečeno na jednom ne treba ponavljati na sljedećem. Ponavljanja će biti ako između sastanaka dođe do promjene činjenica ili pretpostavki pa se mijenja dio ranije iznijetih stavova. Zapovjednik može tražiti da se neke točke iz prethodnih sastanaka ponove kako bi svi stožerni časnici bolje razumjeli i upamtili te sadržaje.

6. DIO

VRSTE I SADRŽAJ OPERATIVNIH ZAPOVIJEDI

- *pripremna zapovijed*
- *zapovijed za kretanje*
- *zapovijed za borbeno djelovanje*
- *dopunska zapovijed*
- *izvadak iz zapovijedi*
- *oblik i sadržaj zapovijedi za borbeno djelovanje (satnija–vod)*
- *primjer sadržaja zapovijedi za borbeno djelovanje "VJEŽBOVNA INAČICA"*

6. OPERATIVNE ZAPOVIJEDI

Vrste operativnih zapovijedi:

- a) pripremna zapovijed
- b) zapovijed za kretanje
- c) zapovijed za borbeno djelovanje
- d) dopunska zapovijed
- e) izvadak iz zapovijedi.

A) Pripremne zapovijedi

Tiskanica pripremnih zapovijedi načelno se ne propisuje zbog sličnosti s ostalim zapovijedima.

U sadržaju pripremnih zapovijedi naglašavaju se aktivnosti u svezi s predstojećom zadaćom, te se daju posebne upute za prethodna djelovanja, (uvježbavanje, izviđanje, ustrojavanje namjenski organiziranih snaga, logističko osiguranje).

Također, određuje se vrijeme spremnosti za pokret ili djelovanje, vrijeme, mjesto i način izdavanja zapovijedi, te tko će biti nazočan.

Pripremne zapovijedi je potrebno dopunjavati s novim podacima koji se odnose na zadaću.

Zapovjednik i stožer upućuju pripremne zapovijedi u vrijeme donošenja odluke i na taj način postupno podižu bojnu spremnost postrojbi i usmjerava njihove aktivnosti na predstojeću zadaću.

6.1. Prva pripremna zapovijed

Piše se i dostavlja zapovjednicima postrojbi nakon prijama, proučavanja i shvaćanja zadaće od nadređenog. U ovoj pripreмноj zapovijedi se naglašavaju vrsta zadaće, vrijeme i mjesto njezine provedbe. Po prijamu prve pripremnog zapovijedi podređeni moraju imati mogućnost otpočinjanja rada na planiranju i raspodjeli vremena, kao i na aktivnostima glede pripreme naoružanja i opreme za predstojeću zadaću.

6.2. Sljedeća pripremna zapovijed

Piše se i dostavlja tijekom donošenja odluke, u uvjetima kad zapovjednik dobije nove obavijesti o predstojećoj zadaći i prosudi da su one važne za nastavak rada i priprema podređenih, osobito na obuci i uvježbavanju. Broj sljedećih pripremnih zapovijedi se ne ograničava.

6.3. Posljednja pripremna zapovijed

Piše se i dostavlja kad zapovjednik i stožer u procesu donošenja odluke utvrde zamisao djelovanja. Putem zadanje pripremne zapovijedi podređenima se šalje temeljna zamisao djelovanja, početak ustrojavanja namjenskih organiziranih snaga, te najvažnije zadaće za buduće djelovanje.

B) Zapovijed za kretanje

Zapovijed za kretanje je pisani temeljni borbeni dokument kojim se određuje cilj i smjer kretanja, te zadaća postrojbe nakon dolaska u područje razmještaja (djelovanja).

Oblik i sadržaj zapovijedi za kretanje je propisan, ali je uvjetovan vrstom kretanja (prevoženja) - cestom, željeznicom, morem ili zrakom, te smjerom kretanja u odnosu na raspored i mogućnost protivnika. Putem zapovijedi za kretanje podređenima se daje dostatan broj podataka o uvjetima pod kojima će se kretanje odvijati, kao što su pogodnosti koje se tijekom kretanja mogu koristiti, moguće zapreke i zastoji, te ukupno vrijeme kretanja (početak - završetak).

C) Zapovijed za borbeno djelovanje

Zapovijed za borbeno djelovanje je pisani borbeni dokument u kojem je jasno i jednostavno, precizno i logično propisana zapovjednikova odluka iz koje podređeni vide svoju zadaću i zadaću neposredno sudjelujućih postrojba. Oblik i sadržaj zapovijedi za borbeno djelovanje je propisan, ali ga je moguće prilagođavati vrsti i obliku borbenog djelovanja. Važno je da temeljna borbeno zapovijed bude pravovremeno napisana i na vrijeme dostavljena podređenima.

Sastavni dio zapovijedi za borbeno djelovanja jesu:

- grafički prikaz na prozirnici ili zemljovidu,
- prilozi.

D) Dopunske zapovijedi

Tiskanica dopunske zapovijedi se prilagođava sadržaju kojim se dopunjuje temeljna zapovijed za kretanje ili borbeno djelovanje. Dopunska zapovijed se piše i šalje podređenima nakon što im je uručena temeljna zapovijed i to u iznimnim uvjetima kad zapovjednik prosudi da su u svezi s izvršavanjem predstojeće zadaće nastupile promjene koje bitno mjenjaju zamisao djelovanja ili zadaće jedne ili više postrojbi.

E) Izvadak iz zapovijedi

Izvadak iz temeljne zapovijedi se piše i dostavlja podređenima kad zapovjednik i stožer prosude da nema potrebe s punim sadržajem temeljne zapovijedi upoznavati sve podređene, te da su izvadci za njihove potrebe dostatni za izvršenje zadaće.

Izvadcima iz zapovijedi se podređenima olakšava rad i njihova pozornost usmjerava na njihove zadaće i na zadaće neposredno sudjelujućih postrojbi.

PRILOZI:

Broj 1.- Oblik i sadržaj pripremne zapovijedi

Broj 2.- Oblik i sadržaj zapovijedi za kretanje

Broj 3.- Oblik i sadržaj zapovijedi za borbena djelovanje

Broj 4.- Oblik i sadržaj dopunske zapovijedi

Broj 5.- Oblik i sadržaj izvadka iz zapovijedi.

Prilog 1.

OBLIK I SADRŽAJ PRIPREMNE ZAPOVIJEDI

**VOJNA TAJNA
VRLO TAJNO
TAJNI NAZIV
STUPANJ HITNOSTI**

Primjerak br. _____

***Klasa:
Ur. broj:
Mjesto i nadnevak:***

(PROMJENE U ODNOSU NA USMENU ZAPOVIJED, AKO IH IMA)

***OD:
KOMU:
PREDMET:
ZEMLJOVID:***

Izvori:

1. SITUACIJA

- a) Protivničke snage*
- b) Vlastite snage*
 - 1. Zadaća*
 - 2. Zapovjednikova namjera*
- c) Izdvajanje i pridodavanje postrojbi.*

2. ZADAĆA POSTROJBE KOJOJ SE UPUĆUJE PRIPREMNA ZAPOVIJED

3. ZAMISAO ZA PROVEDBU ZADAĆE

- a) *Zamisaos djelovanja. Mjesta prikupljanja ili razmještaja*
- b) *Zadaće*
 - *Izviđanje*
 - *Protuizviđanje*
- a) *Zadaće postrojba za borbenu potporu*
- b) *Upute za usklađivanje*
 - *Najranije vrijeme pokreta i stupanj upozorbe - sigurnosti*
- c) *Sastanak u stožeru (nazočni, mjesto i vrijeme).*

4. LOGISTIČKA POTPORA DJELOVANJA.

5. ZAPOVIJEDANJE I VEZA.

ZAPOVJEDNIK

čin, ime i prezime

PRILOZI:

PODJELA:

OBLIK I SADRŽAJ ZAPOVIJEDI ZA KRETANJE

**VOJNA TAJNA
VRLO TAJNO
TAJNI NAZIV
STUPANJ HITNOSTI**

Primjerak br. _____

Klasa:

Ur. broj:

Mjesto i nadnevak:

(PROMJENE U ODNOSU NA USMENU ZAPOVIJED, AKO IH IMA)

OD:

KOMU:

PREDMET:

ZEMLJOVID:

Izvori:

Namjenska organizacija:

1. SITUACIJA

- a) Protivničke snage
- b) Vlastite snage
- c) Izdvajanje i pridodavanje postrojbi.

2. ZADAĆA

3. PROVEDBA

- a) Zamisao kretanja
- b) Zadaće za podređene postrojbe
- c) Detaljan raspored vremena
- d) Upute u svezi usklađenjem
 1. Putni smjerovi
 2. Stanje u prometu
 3. Brzina
 4. Način kretanja
 5. Plan obrane tijekom kretanja
 6. Početna, završna ili ostale kritične točke
 7. Nadzor tijekom kretanja
 8. Područja za prenočište i odmor
 9. Upute o zaustavljanju
 10. Svjetlosno obilježavanje
 11. Zračna potpora.

4. POTPORA KRETANJU

- a) Nadzor i upravljanje prometom (Vojna policija)
- b) Tehničko osiguranje
- c) Zdravstveno osiguranje
- d) Osiguranje popune gorivom i mazivom
- e) Opskrba vodom i hranom.s

5. ZAPOVIJEDANJE I VEZA

- a) Zapovijedanje
 - 1. Mjesto zapovjednika i zapovjedna crta
 - 2. Mjesto važnijih osoba ili pojedinih vozila
- b) Veza.

ZAPOVJEDNIK

čin, ime i prezime

PRILOZI:

PODJELA:

Prilog 3.

OBLIK I SADRŽAJ ZAPOVIJEDI ZA BORBENO DJELOVANJE (OPERACIJE)

**VOJNA TAJNA
VRLO TAJNO
TAJNI NAZIV
STUPANJ HITNOSTI
Primjerak br. ____**

Klasa:

Ur. broj:

Mjesto i nadnevak:

(PROMJENE U ODNOSU NA USMENE ZAPOVIJEDI, AKO IH IMA)

OD:

KOMU:

PREDMET:

ZEMLJOVID:

Izvori: *Navesti naziv, broj i izdanje priručnika, tabela, pravila i uputa koji se trebaju rabiti ili su rabljeni u izradi.*

Namjenska organizacija:

- *Osigurati da namjenska organizacija podupre zapovjednikovu zamisao.*
- *Ako je namjenska organizacija preduga, napravite prilog A (**Namjenska organizacija**).*
- *Ispisati organizaciju rabeći poznatu metodu ili se koristite matricom namjenske organizacije.*
- *Redosljedom navesti glavna podređena zapovjedništva koja podliježu nadzoru.*
- *Odrediti odnose za postrojbe koje nisu pridane stavljajući dvotočku (:) nakon postrojbe i rabeći odgovarajući termin: na primjer: operativni nadzor, neposredna potpora, opća potpora, pojačanje opće potpore itd. Navesti postrojbe za neposrednu potporu odmah nakon manevarskih postrojbi koje se podupiru. Odnos zapovijedanja ili potpore nije dodjela zadaće. Dodjelu zadaća staviti u odlomak 3. (Provedba).*

1. SITUACIJA

A) Protivničke snage

- *Rabiti Prilog za obavještajno osiguranje jedino ako je prevelika količina obavijesti koja se mora navesti za protivnika. Ako je uporaba priloga nužna, ovaj pododlomak treba podređenog uputiti na prilog.*
- *Osigurati da pododlomak sadrži one obavijesti o protivniku koje opisuju najvjerojatniju inačicu djelovanja koju će podređeni odabrati. Ona se izražava u odnosu na protivničke postrojbe jedan stupanj niže od naše postrojbe*
- *Ako je moguće, uraditi skicu protivničke inačice djelovanja umjesto opisa riječima.*
- *Osigurati da je ovaj pododlomak usmjeren i na moguća teroristička djelovanja.*

B) Vlastite snage

- *Navesti zadaću nadređene postrojbe, te zamisao i namjeru nadređenog.*
- *Dodatne pododlomke koji se odnose na navode zadaće susjednih postrojbi (lijevo i desno), kao i na zadaće drugih postrojbi čija djelovanja imaju utjecaj na zadaću zapovjedništva koji izdaje zapovijed.*

C) Pojačanja i pridavanja

- *Ne ponavljati obavijesti već navedene u namjenskoj organizaciji.*
- *Ako namjenska organizacija sadrži sve ili dio ovih obavijesti napisati "Vidi namjensku organizaciju".*
- *Navesti kada su pojačanja ili pridavanja uporabljiva, ako nisu za cijelo vrijeme trajanja operativne zadaće; npr. – po zapovijedi,
– po uporabi pričuve
– itd.*

D) Pretpostavke (samo u operativnom planu).

- *Rabiti pretpostavke koje su logične, realne, razložne i bitne za uspjeh.*

2. ZADAĆA

Osigurati da zadaća bude jasna i kratka s izrazima: **TKO** radi (15. gbr, itd.) **ŠTO** (napada da bi osigurala objekt ZLATO, brani se ispred fazne crte PLAVO da bi uništila protivničke bojne prvog postroja itd.), **KADA** (dan D, sat S, po zapovijedi, ne kasnije od 05. siječnja, itd.) **GDJE** u pojasu (području), odsječku (sektoru) na smjeru, itd.) i **ZAŠTO** (omogućiti OG da uništi 73. mtbr, itd.). Ovo treba biti rezultat rada stožera tijekom raščlambe zadaće.

3. PROVEDBA

NAMJERA: Kratak odlomak koji piše zapovjednik, a:

- navodi svoju namjeru borbenog djelovanja
- opisuje svrhu operacije (ZAŠTO?)
- opisuje kako zamišlja postizanje krajnjeg cilja s obzirom na odnose između vlastitih snaga, zemljišta i protivnika
- ukazuje kako će krajnji cilj utjecati na provedbu budućeg borbenog djelovanja.

Ovdje se ne daje sažetak zamisli i ne opisuju se zadaće podređenih postrojbi.

A) ZAMISAO BORBENOG DJELOVANJA

Ovaj iskaz proširuje zapovjednikovu namjeru, posebice njegovu viziju **KAKO** će provesti borbeno djelovanje i **TKO** će biti određen da to provede. Zamisao borbenog djelovanja treba biti iskaz inačice djelovanja dobivene u procesu donošenja odluke. Ona opisuje manevar, određuje glavni napor i imenuje pričuvu. Zapovjednik rabi ovaj pododlomak kad prosudi da mora dati dovoljno pojedinosti da bi osigurao uspješnije djelovanje podređenih u slučaju nedostatka veza i mogućnosti dodatnih uputa. Iskaz zamisli ne bi trebao biti veći od nekoliko rečenica ako je potrebno povezati s grafičkim prikazom djelovanja. Ako se grafički prikaz djelovanja spominje samo u prilogu, prikaži ga nakon “**a. Zamisao operacije.**” Zapovjednikov iskaz namjere i zamisli borbenog djelovanja se predstavlja grafički samo grafički prikaz nije i popratni dio operativne zapovijedi ili plana.

A) **1. Manevar**

- *Dati shemu manevra s opisom od početka do završetka djelovanja. Po potrebi, odabrati točke koje pokazuju redosljed aktivnosti kako bi manevar bio jasniji.*
- *Imenovati manevarske dijelove i glavne djelatnosti, kopnenih i zrakoplovnih postrojbi.*
- *Odrediti glavni napor, te vrijeme i mjesto kad se on mijenja.*
- *Ovaj odlomak mora biti sukladan s grafičkim prikazom djelovanja tako da se međusobno nadopunjuju.*

Ne ponavljati podatke koji će biti ugrađeni u pododlomke postrojba ili upute za usklađivanje

NAPOMENA: *Dodatni pododlomci pododlomka 3 a. opisuju doprinos koji odabrani elementi borbene moći daju ukupnoj shemi manevra. Ti pododlomci nisu zadaće podređenih elemenata, umjesto toga oni govore kako rabiti te elemente borbene moći. Ti pododlomci govore kako je određen element usklađen u potpori sheme manevra.*

A) **2. Vatre**

Zamisao vatrene potpore tijekom borbenog djelovanja uključujući kemijsko i drugo posebno strjeljivo. Prioritet vatrene potpore za topničke postrojbe i ako je prikladno za zrakoplovnu potporu. Zamisao vatrene potpore treba se odnositi na sve dijelove borbenog postroja.

Odrediti koja manevarska postrojba ima prioritet u vatrenoj potpori (iskazom "glavni napor"); prioritetnu uporabu strjeljiva kojeg ima u manjim količinama; prioritet postrojbe: opće topničke postrojbe (na primjer, bliska potpora, zapriječne vatre, protuvatre itd.); pripremne vatre vrijeme trajanja i osvjetljivanje, ako je predviđeno

A) **3. Zračna djelovanja (operacije)**

Zamisao zračnih djelovanja u potpori manevra. Planirana zračna potpora i mogućnosti postrojba zračne obrane. Prioritet zračne obrane postrojbi za opće topničke potpore i odrediti spremnost zračnog oružja i zračne upozorbe. Uputiti na Prilog zračna potpora.

A) **4. Obavještajno djelovanje**

Usmjeriti djelatnosti prikupljanja obavještajnih podataka u odnosu na shemu manevra. Odrediti prioritete za prikupljanje podataka prema shemi manevra. Uputiti na odgovarajuće priloge.

A) **5. Elektroničko djelovanje**

Odrediti prioritet prisluškivanja i ometanja prema vrsti ciljeva i potreba u potpori manevra. Uputiti na odgovarajuće priloge.

A) **6. Inženjerijsko osiguranje**

Inženjerijsko osiguranje ukupne zamisli. Odrediti prioritete potpore i prioritete u vrsti inženjerijskih rodova za postrojbe opće potpore. Uputiti na inženjerijski prilog.

A) **7. Obmanjivanje**

Obmanjivanje u potpori ukupne zamisli. Navesti TKO i ŠTO treba pripomoći u naporu obmanjivanja kako bi postrojba uspješno provela zadaću sukladno zapovjednikovoj namjeri. Isto navesti i GDJE, KADA, KAKO i ZAŠTO će postrojbe potpore pružiti pomoć u obmanjivanju. Odrediti prioritet ovakve potpore.

A) **8. Ostalo po potrebi**

B) ZADAĆE MANEVARSKIH POSTROJBA.

- *Navesti sve manevarske postrojbe (kopnene i zrakoplovne) koje su neposredno vezane uz zapovjedništvo koje izdaje zapovijed ili plan. Rabiti novi pododlomak za svaku manevarsku postrojbu. Po redu navesti postrojbe koje se pojavljuju u borbenoj organizaciji, uključujući pričuvu.*
- *Navesti zadaće i ciljeve koje treba postići svaki manevarski element, uključujući manevarski element zrakoplovstva. Zadaće i ciljevi se iskazuju jasno i sažeto.*

Ne ponavljati zadaće prikazane grafički ili iskazane u pododlomku 3a (1) ili u uputama za usklađivanje.

Ne navoditi taktičke zadaće koje utječu na dvije ili više postrojba; njih staviti u pododlomak 3 d (Upute za usklađivanje).

C) ZADAĆE POSTROJBA ZA BORBENU POTPORU.

- *Ove pododlomke rabiti samo ako je potrebno.*
- *Kada se rabe, navesti postrojbe za borbenu potporu u pododlomcima istim redom kojim se javljaju u borbenoj organizaciji.*

- *Pododlomke za borbenu potporu rabiti za navođenje samo onih posebnih zadaća koje postrojbe za borbenu potporu moraju provesti i koje nisu drugdje zapovjeđene ili nametnute.*
- *Organizaciju za borbu, uključiti: ako nije cjelovito navedena u borbenoj organizaciji.*

Vatrena potpora

C) 1. Zračna potpora

Zračna potpora uključuje dodjelu zrakoplovnih poleta za blisku zračnu potporu, broj zrakoplovnih poleta za ometanje protivničkih snaga i predlaganje ciljeva (OG-brigada). Naleti izvidničkih zrakoplovstva se provode u ovom dijelu ili u obavještajnom prilogu.

C) 2. Kemijska potpora

Prioriteti u izviđanju, dekontaminaciji i uporabi dima.

C) 3. Potpora topništva

Ako je potrebno, proširiti ovaj odlomak s ciljem:

- *Daljnje podjele prioriteta u protuvatri ili ometanju borbenog rasporeda protivnika.*
- *Preciziranje vatri koje podupiru zapovjednikovu zamisao. Uputiti na odgovarajuće priloge po vatrenoj potpori, ako se rabe. (Prilog po vatrenoj potpori obično se objavljuje u postrojbama razine zbornog područja. Na razini brigade i niže većinu obavijesti o vatrenoj potpori navesti u ovom pododlomku. To uklanja potrebu za posebnim odvojenim prilogom).*

C) 4. Upute za usklađivanje vatrene potpore

Zračna obrana

Odnosi se na organske i pridodane postrojbe zračne obrane:

- *Organizacija za borbu, ako nije navedena u namjenskoj organizaciji.*
- *Zadaće.*
- *Prioriteti za zaštitu, ako nisu u cijelosti navedeni u odlomku zračna djelovanja.*

Kemijsko osiguranje (ABK obrana)

Odnosi se na funkcije ili uloge potpore organskih i pridanih postrojba, ako to nije jasno u cijelini navedeno u borbenoj organizaciji. Odrediti prioritete za dekontaminaciju. Uputiti na prilog za kemijsko osiguranje.

Inženjerijska potpora

Inženjerijska potpora i shema manevara moraju biti sukladne. Ne ponavljati ako se to nalazi u borbenoj organizaciji. Kada je prikladno, dodijeliti prioritete radove. Uputiti na inženjerijski prilog.

Obavještajni poslovi i elektroničko djelovanje

Odnosi se na funkcije ili uloge potpore organskih i pridanih postrojbi za obavještajne poslove i elektroničko ratovanje, ako nisu cijelovito navedene u borbenoj organizaciji.

- (a) Obavještajni poslovi.***
- (b) Elektroničko djelovanje.***
- (c) Bepilotne letjelice.***

Odrediti svaku posebnu (nестandardnu) uporabu bепilotnih letjelica. Odrediti gdje će se postaviti videoterminale, ako nije određeno u standardnim operativnim procedurama.

Vojna policija

Drugo prema potrebi

Odnosi se samo na taktičke zadaće koje nisu u standardnim operativnim procedurama. Navoditi postrojbe za osiguranje borbenih djelovanja samo ako im se ne dodjeljuju borbene zadaće.

D) UPUTE ZA USKLAĐIVANJE

- *Navesti samo upute koje se odnose na dvije ili više postrojbi.*
- *Odrediti kada operativni plan postaje operativna zapovijed*
 - (1) Vrijeme ili uvjet kada plan ili zapovijed postaje izvršna.***
 - (2) Potrebe zapovjednika za važnijim obavijestima.***
 - (a) Prioritet u obavještajnim zahtjevima.***
 - (b) Elementi obavijesti o vlastitim snagama.***
 - (c) Zahtjevi za obavijestima od vlastitih snaga.***
 - (3) Protuteroristička djelovanja.***
 - (4) Spremnost oružja za zračnu obranu.***
 - (5) Signali za prepoznavanje vozila (tijekom dana ili kod slabe vidljivosti).***

-
- (6) *Potrebno opisivanje faznih crta.***
(7) *Drugo prema potrebi.*

4. OSIGURANJE BORBENIH DJELOVANJA

Kratak iskaz zamisli logističke potpore. Navesti logističko osiguranje u područjima niže nevedenim, ako postoji potreba za objašnjenjem zamisli osiguranja borbenih djelovanja. Uputiti na priloge, ako je potrebno, a djelatnosti navedene u standardnim operativnim procedurama, ako te procedure podupiru zamisao djelovanja.

A) Zamisao logističke potpore.

Ako se podatci odnose na cijelinu borbenog djelovanja oni se uključuju u ovaj pododlomak.

Ako se odnose na više od jedne postrojbe, navesti je ovdje i promijeniti je u pododlomcima koji slijede.

Zamisao sadrži:

- kratak sadržaj zadaće logističke postrojbe*
- zapovjedno mjesto logističke postrojbe ili prostor razmještaja logistike, uključujući mjesta nadređenih logističkih baza, ako nisu prikazana na logističkom grafičkom prikazu*
- prioriteti u logističkoj potpori nadređene postrojbe i kako se naša postrojba uklapa u te prioritete*
- prioriteti, koji ostaju jednaki tijekom cijele operacije*
- logističke postrojbe nadređenog koje podupiru našu postrojbu*
- važna pitanja koja mogu utjecati na cjelokupnu organizaciju logističkog osiguranja*
- mogući rizici.*

4.1. Logistička potpora prije borbenog djelovanja

- *Prioriteti.*
 - Po postrojbama.*
 - Za zamjenu osoblja.*
 - Za održavanje i evakuaciju (po postrojbama i vrsti opreme).*
 - Uporaba cesta.*
- *Popuna ljudstvom.*
- *Popuna oružjem.*
- *Popuna gorivom.*
- *Popravak.*
- *Kretanje. (Prioriteti trebaju biti po postrojbama i tvarnim sredstvima.)*

4.2. Logistička potpora tijekom borbenog djelovanja.

Ako ima razlika ili promjena, navesti ih u ovom odlomku. (Ako je zamisao djelovanja po fazama, onda se i ovaj odlomak potpore mora podijeliti po fazama.)

- *Prioriteti.*
 - *Po postrojbama.*
 - *Za zamjenu osoblja.*
 - *Za održavanje i evakuaciju (po postrojbama i vrsti opreme).*
 - *Uporaba cesta.*
- *Popuna ljudstvom.*
- *Popuna oružjem.*
- *Popuna gorivom.*
- *Popravak.*
- *Kretanje. (Prioriteti trebaju biti po postrojbama i tvarnim sredstvima.)*
- *Kritične točke odlučivanja.*

4.3. Logistička potpora nakon borbenog djelovanja.

Ako ima razlika ili promjena o odnosu na logističku potporu prije provedbe i tijekom provedbe borbenog djelovanja, navesti ih u ovom odlomku.

- *Prioriteti.*
 - *Po postrojbama.*
 - *Za zamjenu osoblja.*
 - *Za održavanje i evakuaciju (po postrojbama i vrsti opreme).*
- *Popuna ljudstvom.*
- *Popuna oružjem.*
- *Popuna gorivom.*
- *Popravak.*
- *Kretanje. (Prioriteti trebaju biti po postrojbama i tvarnim sredstvima.)*
- *Preustrojstvo postrojbi.*
- *Zamjena oružnih sustava.*
- *Priprema za buduća borbena djelovanja.*

- b. Tvarna sredstva i usluge.**
- c. Zdravstvena evakuacija i hospitalizacija.**
- d. Personalni poslovi.**
- e. Civilno-vojna suradnja.**
- f. Ostalo .**

5. ZAPOVIJEDANJE I VEZA

A) Zapovijedanje

Zemljopisne koordinate za temeljno i pozadinsko, te taktičko zapovjedno mjesto. Najmanje jedno buduće mjesto za svaku vrstu zapovjednih mjesta.

B) Veza

Navesti upute za vezu i uputiti na prilog za vezu.

ZAPOVJEDNIK

čin, ime i prezime

PRILOZI:

PODJELA:

PRILOZI
uz Zapovjed za borbenu djelovanje

A – Namjenski organizirane snage

B – Obavještajno osiguranje

Dodatak 1.-- Obavještajna prosudba

Tablica 1 – Grafički prikaz situacije protivnika

Dodatak 2. – Izvidanje i motrenje

*Dodatak 3. – Obavještajni podatci koji se prikupljaju
prisluškivanjem protivničkih
elektroničkih sredstava veze*

C – Grafički prikaz djelovanja na zemljovidu (prozirnica)

D – Inženjerijsko osiguranje

Dodatak 1. – Grafički prikaz inženjerijskog osiguranja

E – Vatrene potpora

Dodatak 1. – Zračna potpora

Dodatak 2. – Kemijska potpora

Dodatak 3.– Potpora zemaljskog topništva

F – Zračna obrana

G – Elektroničko djelovanje

*Dodatak 1. – Grafički prikaz podataka o do sada
prikupljenim protivničkim elektroničkim
sredstvima*

Dodatak 2. – Lista elektroničkih borbenih ciljeva

Dodatak 3. – Raspored elektroničkog ometanja

*Dodatak 4. – Grafički prikaz zona elektroničke potpore
(elektroničkog napada)*

*Dodatak 5. – Zahtjev za uništenje elektroničkih ciljeva koji
su izvan dometa sredstava kojima postrojba
raspoložuje*

*Dodatak 6. – Lista frekvencija koje se mogu rabiti samo po
posebnom zahtjevu*

H -- Veza

- Dodatak 1. – Radiomreža**
- Dodatak 2. – Radioteleprinterska mreža**
- Dodatak 3. – Radiomreže (višekanalna)**
- Dodatak 4. – Telefonske veze**
- Dodatak 5. – Linijski putovi**
- Dodatak 6. – Teklički putovi**

I – Operativna sigurnost

J – Obmanjivanje

- Dodatak 1. – Lažna zapovijed za borbena djelovanja**
- Dodatak 2. – Grafički prikaz obmanjivanja**
- Dodatak 3. – Raspored primjene obmanjivanja**

K – Psihološka djelovanja

L – Biološka i kemijska djelovanja

M – Vojna policija

N – Djelovanja u vlastitoj pozadini

O – Logističko osiguranje borbenih djelovanja

- Dodatak 1. – Grafički prikaz logističkog osiguranja borbenih djelovanja**
- Dodatak 2. – Nadzor i odvijanje prometa**
- Dodatak 3. – Personalni poslovi**

P – Regulacija prometa

- Dodatak 1. – Odvijanje prometa (grafički prikaz)**
- Dodatak 2. – Tablica kretanja po cestama**

Prilog 4.

OBLIK I SADRŽAJ DOPUNSKE ZAPOVIJEDI

**VOJNA TAJNA
VRLO TAJNO
TAJNI NAZIV
STUPANJ HITNOSTI**

Primjerak br. _____

Klasa:

Ur. broj:

Mjesto i nadnevak:

(PROMJENE U ODNOSU NA USMENU ZAPOVIJED, AKO IH IMA)

OD:

KOMU:

PREDMET:

ZEMLJOVID:

Izvori:

Namjenska organizacija:

1. SITUACIJA

a) Protivničke snage

b) Vlastite snage

c) Izdvajanja i pridodavanja postrojbi.

2. ZADAĆA postrojbe kojoj se upućuje dopunska zapovijed

3. PROVEDBA ZADAĆE

Zamisao djelovanja

Zadaće manevarskih postrojba

Zadaće postrojba za borbenu potporu

Upute za usklađivanje.

4. LOGISTIČKA POTPORA DJELOVANJA

5. ZAPOVIJEDANJE I VEZA

ZAPOVJEDNIK

čin, ime i prezime

PRILOZI:

PODJELA:

OBLIK I SADRŽAJ ZAPOVJEDI ZA BORBENO DJELOVANJE
(*satnija - vod*)

Klasa: VOJNA TAJNA
Ur. broj: VRLO TAJNO
Mjesto i nadnevak: TAJNI NAZIV
STUPANJ HITNOSTI

Primjerak br. _____

(PRIPOMENE U ODNOSU NA USMENE ZAPOVIJEDI)

OD:
KOMU:
PREDMET:
ZEMLJOVID:

NAMJENSKA ORGANIZACIJA

– *uzima opću organizaciju iz inačice djelovanja*

1. SITUACIJA

a) Protivničke snage

– *Uzima iz operativne zapovjedi nadređenog, uključuje se najvjerojatnija inačica djelovanja protivnika.*

b) Vlastite snage

– *Zadaća nadređenog u cijelini.*

2. PROVEDBA

- *Zadaća postrojbe (satnije, voda)*
- *Zamisao borbenog djelovanja*
- *Kako se namjerava izvršiti zadaća:*
 - *manevar*
 - *vatra*
 - *inženjerjsko osiguranje*
- *Zadaće podređenih postrojbi*
- *Zadaće postrojbi potpore*

3. UPUTE ZA SUDJELOVANJE

4. BORBENA POTPORA:

- *logistička*
- *mjesto postaja opskrbe i održavanja*
- *plan zdravstvenog zbrinjavanja*

5. ZAPOVJEDANJE I VEZA

- *zapovjedna mjesta*
- *način održavanja veze*

ZAPOVJEDNIK

čin, ime i prezime

PRIMJER SADRŽAJA ZAPOVIJEDI ZA BORBENO DJELOVANJE

VOJNA TAJNA
VRLO TAJNO
TAJNI NAZIV

Primjerak br. ____

KLASA:

UR. BROJ:

KARLOVAC,

OD: Zapovjednika ZP OS RH

KOME: Zapovjednicima postrojbi (vidi podjelu)

PREDMET: OPERATIVNA ZAPOVIJED BR. 01

ZEMLJOVID: 1:100 000 Hrvatska serija, Listovi:
- Celje, Ptuj, Varaždin, Koprivnica, Đurđevac,
Novo Mesto, Zagreb, Ivanić-Grad, Bjelovar,
Virovitica, Ogulin, Karlovac, Sisak,
Bosanska Dubica, Nova Gradiška, Gospić,
Bihać, Bosanska Krupa, Prijedor, Banja Luka.

Izvori: Prijedlog GS OS RH "Proces donošenja odluke u OS RH";
Radni materijal "Proces donošenja odluke u NATO
postrojbama" i Priručnik FM 101-5 "Organizacija i rad
stožera" (prijevod).

Namjenska organizacija:

* Vidjeti **Prilog A (Namjenska organizacija)**

1. SITUACIJA

a) Protivničke snage

Povećana prijetnja ugroze južnog dijela RH. Prema trenutnim obavještajnim spoznajama snage u okružju unutar područja obavještajnog interesa svojim

aktivnostima ne upućuju na moguću ugrozu prostora i NOS-a I. ZP OS RH prilikom prebacivanja u prostor IV. ZP OS RH. Usložnjavanjem vojno-političke situacije uočeno je intenziviranje izvidničko-obavještajnog djelovanja snaga u okružju (vidjeti **Prilog B - Obavještajna djelatnost**).

b) vlastite snage

* Oružane snage Republike Hrvatske stavljene su u povišeni stupanj borbene spremnosti. Dijelovi snaga prvog borbenog postroja I. ZP OS RH u pripravnosti su za prebacivanje, po dijelovima, na područje južnog i istočnog dijela zemlje. Preostali dijelovi snaga I. ZP OS RH Republike Hrvatske, u suradnji s postrojbama SP MUP-a, vrše nadzor teritorije u području odgovornosti. II. i IV. ZP OS RH Republike Hrvatske snagama prvog borbenog postroja osiguravaju obranu svog područja odgovornosti i provode pripreme za prihvat namjenski organiziranih snaga iz drugih postrojbi u svrhu moguće provedbe protunapada.

* III. ZP OS RH provodi mjere sigurnosti tijekom prolaska NOS-a kroz područje odgovornosti osigurava popunu m/v gorivom i okrijepu ljudstva cestovne kolone u Kninu.

* HRM je odgovorna za izvršenje prebacivanja snaga kao i za sigurnost morske rute srednji-južni Jadran.

* HRZ osigurava ispravnost sredstava pod operativnim nadzorom I. ZP OS RH, prijave leta i sigurnost leta.

* Uprava Vojne policije MORH-a odgovorna je za uporabu postrojbi VP na vojnopolicijskim zadaćama u dogovoru s I. ZP OS RH tijekom provedbe cjelokupne zadaće.

c) Za provedbu zadaće pod operativni nadzor I. ZP OS RH stavljaju se:

1. iz HRZ: 4 helikoptera Mi 8 MTV-1
2 aviona An 32 B
2. iz HRM: 2 Desantna (DBM) broda motorna

2. ZADAĆA

I. ZP OS RH od dijelova snaga 1. borbenog postroja ustrojava NOS-1, priprema i realizira prebacivanje istog na područje IV. ZP OS RH, NKO 17,00 sati 20. veljače 1999. godine. Od dijela snaga 1. borbenog postroja I. ZP OS RH organizira i ustrojava NOS-2 s pripremama za prebacivanje u II. ZP OS RH po zapovijedi NGS OS RH. Realizacijom ovih zadaća omogućiti provedbu zadaća obrane i protunapada II. i IV. ZP OS RH, a ostalim snagama 1. borbenog postroja u zoni odgovornosti I. ZP OS RH, u suradnji s snagama specijalne policije MUP RH, osigurati nadzor prostora i spriječiti eventualne ugroze.

3. PROVEDBA

NAMJERA:

Manevrom dijela snaga 1. borbenog postroja I. ZP OS RH ojačati snage II. i IV. ZP OS RH u obrani svojih područja i moguće provedbe protunapada, a ostalim snagama I. ZP OS RH u suradnji SP MUP RH provoditi nadzor teritorija u zoni odgovornosti.

a) Zamisao operacije:

* NOS-1 iz sastava 1. gbr "Tigrovi" prebaciti kombiniranom hodnjom cestom, željeznicom, zrakom i morem, NKO **13,00 sati 19. veljače 1999. godine** iz područja IVAN u područje ANTE gdje stići NKO **15,30 sati 20. veljače 1999. godine**.

* Otpočeti odmah sa pripremama i organizacijom ustrojavanja NOS-2 iz sastava 2. gbr "Gromovi" u području JOSIP i biti u spremnosti za prebacivanje u područje MATO.

* Ostalim snagama I. ZP OS RH provodi nadzor teritorije u suradnji s SP MUP-a RH s težištem 1. gbr u zoni odgovornosti PU Karlovačke, a 2. gbr u zoni odgovornosti PU Sisačko-Moslavačke.

* Vidjeti **Prilog C (Grafički prikaz operacije)**.

(1) Manevar

* NOS-1 iz područja **IVAN** vrši prebacivanje snaga u području **ANTE** po sljedećem:

- smjerom **ŽUTO** iz ZL Pleso u ZL Čilipi u 2 navrata,
- smjerom **ZELENO** iz željezničke postaje Jastrebarsko do luke Lora - predgrađe Split,
- smjerom **PLAVO** iz luke Lora do luke Srebreno,
- smjerom **CRVENO** iz Ogulina, preko Knina za Srebreno, vodeći računa o ograničenjima na prostoru NP "Plitvička jezera" i područja FBiH (Neum).

- NOS-2 biti u spremnosti za pokret iz područja **JOSIP** smjerom **BIJELO** u područje **MATO** po dobivenoj zapovijedi za tu zadaću.

•
* Ostalim snagama 1. borbenog postroja I. ZP OS RH provoditi nadzor teritorije s težištem na ophodnje, izviđanja, osiguranje vitalnih objekata i motrenje dijelova područja u zoni odgovornosti I. ZP OS RH.

* Vidjeti **Prilog C (Grafički prikaz operacije)**.

(2) **Zračnu obranu** organizirati s težištem na motrenju zračnog prostora, povećanoj spremnosti za posjedanje vatrenih položaja, a status oružja imati u "**Oružje zaustavljeno**", te status upozorbe u "**bijelom**".

(3) **Obavještajne operacije** težišno usmjeriti kroz realizaciju slijedećih prioritarnih obavještajnih zahtjeva u zoni obavještajnog interesa I. ZP OS RH:

- Raspored i mogući utjecaj OS susjednih zemalja u zagraničnom području RH, te eventualna ojačanja,
- Možebitne aktivnosti postrojbi OS susjednih zemalja,
- Pratiti raspored topničkih i raketnih položaja.

* Vidjeti **Prilog B (Obavještajno osiguranje)**.

(4) Elektroničko djelovanje imati u težišnoj uporabi postrojbi ED iz gardijskih brigada, sukladno zapovijedi za obavještajno djelovanje NGS OS RH.

(5) **Inženjerijsko osiguranje** iskazati kroz glavni napor inženjerijske potpore s težištem na osiguranju pokretljivosti i preživljavanja snaga I. ZP OS RH određenih za nadzor prostora. Prioritete inž. osiguranja usmjeriti prema NOS-2 i snagama za nadzor prostora u zoni odgovornosti.

b) Zadaće manevarskim postrojbama

* **1. gbr** ustrojava **NOS-1** u području **IVAN** za realizaciju zadataka na prostoru IV. ZP OS RH, a ostalim snagama brigade provodi nadzor teritorije, u suradnji sa SP MUP RH, na području **PU Karlovačke**.

Iz snaga za nadzor teritorije izdvojiti mehaniziranu satniju za interventnu pričuvu na cijelom prostoru, a istu razmjestiti u **Vojniću**.

NOS-1 pripremiti, uputiti i podrediti IV. ZP OS RH sa zadacom biti u mogućnosti iz pokreta izvršiti protunapad na kraškom terenu (ljuti kras) u dubini od 10 km.

U sastav predhodnice I. ZP OS RH u IV. ZP OS RH uputiti Zapovjednika NOS-1 i dio Zapovjedništva s ciljem prijama zadatake, pripreme i razrade zadatake NOS-a, organizacije prihvata i smještaja postrojbe. Prebacivanje predhodnice realizirati helikopterom s polaskom iz ZL Pleso **NKO 07,00 sati 18. veljače 1999. godine**.

* **2. gbr** provodi pripreme za ustrojavanje **NOS-2** u području **JOSIP** za realizaciju zadataka na prostoru II. ZP OS RH, a ostalim snagama i postrojbom pod operativnim nadzorom, provodi nadzor teritorije u suradnji sa SP MUP RH na području **PU Sisačko-Moslavačke**.

Primopredaju pridodane postrojbe 202. trbr PZO regulirat će međusobnom dogovoru zapovjednici NOS-2 i 202. trbr PZO.

c) Zadaće ostalim postrojbama

* **202. trbr PZO** na prostoru trenutnog razmještaja provodi intenzivne pripreme za žurno posjedanje vatrenih položaja na cijelom prostoru I. ZP OS RH, vrši izviđanje komunikacije i prostora za dovođenje postrojbe u eventualnom interventnom djelovanju, te vrše intenzivne pripreme za realizaciju pojačanog nadzora zračnog prostora.

Bitnicu BOV staviti pod operativni nadzor 2. gbr za kontrolu **teritorije NKO 20,00 sati 18. veljače 1999. godine** u vojarni Žažina.

* **1. ZR** biti u spremnosti iz **luke Sisak** za interventno djelovanje u potpori snaga 2. gbr tijekom nadzora teritorije.

* **36. inž. bojna** biti u spremnosti za inženjerijsku potporu pokretljivosti i preživljavanja snaga u zoni odgovornosti 2. gbr u nadzoru teritorije.

* **38. inž. bojna** biti u spremnosti za inženjerijsku potporu pokretljivosti i preživljavanja snaga u zoni odgovornosti 1. gbr u nadzoru teritorije.

* **266. IDS** (vidjeti **Prilog B (Obavještajno osiguranje)**).

* **251. satnija veze** održavati postojeći sustav veza I. ZP OS RH i biti u spremnosti za uspostavu sustav veze po **Prilogu L (Veza)**.

* **252. satnija veze** održavati postojeći sustav veza I. ZP OS RH i biti u spremnosti za uspostavu sustava veze po **Prilogu L (Veza)**.

4. OSIGURANJE BORBENIH DJELOVANJA

* Logističko osiguranje izvršiti vlastitim snagama i sredstvima. Popunu m/v gorivom i okrijepu ljudstva cestovne kolone izvršiti u **vojarni "Kralj Tomislav"** u Kninu, za što je odgovorno Zapovjedništvo III. ZP OS RH, sukladno našem zahtjevu. Za realizaciju prevoženja NOS-1 odobravam uporabu iz vanjske usluge i sredstava HRZ i HRM pod operativnim nadzorom.

Regulaciju prometa vidjeti u Prilogu R, a Vojnu policiju u **Prilogu J**.
Osiguranje borbene zadaće vidjeti u **Prilogu K**.

5. ZAPOVIJEDANJE I VEZA

a) Zapovijedanje:

Zapovjedna mjesta sukladno dosadašnjem rasporedu.

NOS-1 do operativnog podređivanja IV.ZP OSRH ostaje pod zapovijedanjem I. ZP OS RH.

b) Veze:

Vezu održavati postojećim sustavom veza, izvješćivanje realizirati postojećim vezama operativnog dežurstva, a za vezu NOS izraditi poseban Plan veza.

EB,DH,SF/BT

PRILOZI: **Prilog A** - Borbena organizacija
 Prilog B - Obavještajno osiguranje
 Prilog C - Grafički prikaz operacije
 Prilog J - Vojna policija
 Prilog K - Osiguranje borbenih djelovanja
 Prilog L - Veza
 Prilog R - Regulacija prometa

ZAPOVJEDNIK I. ZP OS RH

Dostaviti: -

OPĆE PRAVILO O VOJNOM ODLUČIVANJU

Nakladnik

G-7 Uprava za obuku i školstvo

Za nakladnika

stožerni brigadir Rajko Rakić

Uređivački tim

- 1. brigadir Vlado Čondić, voditelj tima*
- 2. stožerni brigadir Drago Lovrić*
- 3. stožerni brigadir Mate Ostović*
- 4. brigadir Dragutin Repinc*
- 5. brigadir Dubravko Halovanić*
- 6. brigadir Eduard Butjer*
- 7. bojnič Ivan Ivković*
- 8. bojnič Miroslav Šarić*
- 9. bojnič Marijan Filošević*
- 10. bojnič Josip Čondić – Begov*
- 11. bojnič Mišo Žutić*
- 12. satnik Danijel Vovk*

Grafička priprema

vodnik Brigita Varenica

